

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Кафедра практики англійської мови і методики її навчання

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри практики англійської мови
і методики її навчання

кандидат філологічних наук, доцент

_____ Віра СЛІПЕЦЬКА

«___» _____ 2025 р.

**ОНОМАСТИКОН ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ: ГРАФІЧНІ
МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНІКИ МОДЕЛЮВАННЯ ОМОНІМІВ**

Спеціальність : 014 «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна
література)»

Освітня програма : «Середня освіта (Мова і література (англійська,
польська))»

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації – Магістр середньої освіти. Вчитель англійської
мови та зарубіжної літератури закладу загальної середньої освіти, вчитель
польської мови

Автор роботи : **Коваль Христина Тарасівна**

підпис

Науковий керівник : кандидат філологічних наук, доцент
Соболь Лілія Ігорівна

Дрогобич, 2025

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Зав. кафедрою

_____ (підпис) _____ (дата)

**Завдання
на підготовку магістерської роботи**

1. Тема: ономастикон художнього тексту: графічні маніпулятивні техніки моделювання омонімів
2. Керівник: Соболь Лілія Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент
3. Студент: Коваль Христина Тарасівна
4. Перелік питань, що підлягають висвітленню у кваліфікаційній роботі:
 - *аналіз проблем омонімії в оптиці лінгводидактики;*
 - *характеристика українського та зарубіжного досвіду викладання проблем омонімії;*
 - *методичні підходи до вивчення омонімії.*
5. Список рекомендованої літератури:
 -
 -
 -
 -

6. Етапи підготовки роботи:

№ з/п	Назва етапу	Термін Виконання	Термін звіту перед кафедрою
1.	Ознайомлення з темою. Збір матеріалу з обраної проблеми. Аналіз наукової літератури.		
2.	Робота над I розділом магістерського дослідження.		
3.	Робота над II розділом магістерського дослідження.		
4.	Робота над III розділом магістерського дослідження.		
5.	Робота над IV розділом магістерського дослідження.		
6.	Оформлення списку використаної літератури.		
7.	Попередній захист магістерського дослідження.		

7. Дата видачі завдання: _____

8. Термін подачі роботи керівнику: _____

9. З вимогами до виконання кваліфікаційної роботи і завданням ознайомлена:
(підпис студента)

10. Керівник _____
(підпис керівника)

Захист магістерської роботи**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ОМОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ:
МЕТОДИ, ПІДХОДИ**

Оцінка за стобальною шкалою: _____

Оцінка за національною чотирибальною шкалою: _____

Коротка мотивація захисту:

_____		Голова ЕК	_____
Дата	підпис		прізвище, ім'я
		Секретар ЕК	_____
	підпис		прізвище, ім'я

АНОТАЦІЯ

У роботі продемонстровано, що вивчення омонімів та власних назв у художніх текстах є актуальною проблемою на перетині лінгвістики, семіотики та літературного аналізу. Я звернула увагу, що імена та слова з однаковою формою, але різними значеннями, сприяють неоднозначності, стилістичним ефектам та інтерпретаційному багатству, тоді як їхнє візуальне та типографічне представлення впливає на сприйняття та розуміння тексту.

Я дослідила особливості аналізу та викладання омонімів у літературі, зокрема роль графічних, орфографічних та семіотичних маніпуляцій у створенні багатшарових значень. У дослідженні визначено теоретичні основи літературної ономастики, досліджено функції власних назв та розглянуто методи графічних маніпуляцій, що посилюють інтерпретаційну множинність. Запропоновано практичні вправи та план уроку для 10-го класу для демонстрації ефективних способів залучення учнів до омонімів та імен у художніх текстах, розвитку їхніх аналітичних, творчих та інтерпретаційних навичок.

Ключові слова: омонімія, омонім, власне ім'я, ономастика, графічні маніпуляції, типографічні прийоми, семіотика, художній текст, методи навчання, дидактичні стратегії.

SUMMARY

The work demonstrates that the study of homonyms and proper names in literary texts is a topical problem at the intersection of linguistics, semiotics and literary analysis. I have drawn attention to the fact that names and words with the same form but different meanings contribute to ambiguity, stylistic effects and

interpretive richness, while their visual and typographic representation affects the perception and understanding of the text.

I have investigated the features of the analysis and teaching of homonyms in literature, in particular the role of graphic, orthographic and semiotic manipulations in creating multilayered meanings. The study identifies the theoretical foundations of literary onomastics, investigates the functions of proper names and considers methods of graphic manipulations that enhance interpretive plurality. Practical exercises and a lesson plan for 10th grade are proposed to demonstrate effective ways to engage students with homonyms and names in literary texts, to develop their analytical, creative, and interpretive skills.

Keywords: homonymy, homonym, proper name, onomastics, graphic manipulations, typographic techniques, semiotics, literary text, teaching methods, didactic strategies.

STRESZCZENIE

Niniejszy artykuł dowodzi, że badanie homonimów i nazw własnych w tekstach literackich jest aktualnym problemem na styku językoznawstwa, semiotyki i analizy literackiej. Zwróciłem uwagę na fakt, że nazwy i słowa o tej samej formie, ale różnym znaczeniu, przyczyniają się do wieloznaczności, efektów stylistycznych i bogactwa interpretacyjnego, podczas gdy ich wizualna i typograficzna reprezentacja wpływa na percepcję i rozumienie tekstu.

Zbadałem cechy analizy i nauczania homonimów w literaturze, w szczególności rolę manipulacji graficznych, ortograficznych i semiotycznych w tworzeniu znaczeń wielowarstwowych. W artykule zidentyfikowano teoretyczne podstawy onomastyki literackiej, zbadano funkcje nazw własnych oraz rozważono metody manipulacji graficznych, które wzmacniają pluralizm interpretacyjny.

Zaproponowano ćwiczenia praktyczne i plan lekcji dla klasy 10, aby pokazać skuteczne sposoby angażowania uczniów w zagadnienia homonimów i nazw własnych w tekstach literackich, rozwijając ich umiejętności analityczne, kreatywne i interpretacyjne.

Słowa kluczowe: homonimia, homonim, nazwa własna, onomastyka, manipulacje graficzne, techniki typograficzne, semiotyka, tekst literacki, metody nauczania, strategie dydaktyczne.

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ОНОМАСТИКА В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ.....	12
1.1. Визначення та сутність ономастики («ономастикону»).....	12
1.2. Функції власних імен у літературних творах.....	14
1.3. Візуальні та семіотичні аспекти імен у літературних текстах.....	17
Висновки до першого розділу.....	19
РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ТА ГРАФІЧНІ МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНІКИ.....	21
2.1. Визначення літературного тексту та його функцій.....	21
2.2. Графічні техніки в лінгвістиці та літературній методології: графеми, алограми, семантичні мережі.....	24
2.3. Маніпулятивні техніки: орфографічні, типографічні та візуальні стратегії.....	26
2.4. Літери та розділові знаки як семіотичні одиниці.....	28
2.5. Семіотична теорія та візуальне моделювання.....	30
2.6. Графічні алюзії в іменах.....	35
Висновки до другого розділу.....	37
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ГРАФІЧНИХ МАНІПУЛЯТИВНИХ ПРИЙОМІВ У ВИБРАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ.....	39
3.1. Аналіз «Алфавіту людського серця».....	39
3.2. Аналіз «Міста алфавіту».....	42

3.3. Аналіз серії «Алфавіт» Х'ю Графтона.....	46
3.4. Графічне зображення літер у коміксах та інших творах.....	49
3.4.1. Використання «ZZZ» як символу сну в літературі та коміксах.....	49
3.4.2. Використання «AAAA» в літературі як емоційного символу.....	53
3.4.3. Використання «BANG!, BOOM!, POW!, CRASH!, SMASH!, KAPOW!, and WHAM!» в коміксах як емоційного символу.....	57
Висновки до третього розділу.....	60
РОЗДІЛ 4. ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА АНАЛІЗУ	
ОМОНІМІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ.....	62
4.1. Підготовлені вправи та завдання для навчання та аналізу явищ у художніх текстах.....	62
4.2. План уроку з викладання лінгвістичних явищ у художніх текстах (10 клас).....	66
Висновки до четвертого розділу.....	69
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	73
Додаток А.....	76

ВСТУП

Вивчення мови в літературі розкриває не лише семантичний зміст слів, але й численні шари значення, закодовані в їхніх формах.

Актуальність дослідження полягає на перетині лінгвістики, семіотики та літературного аналізу, оскільки розуміння того, як графічні маніпуляції власними іменами функціонують як омоніми, дає уявлення про механізми літературної творчості, стилістичні інновації та взаємодію між формою та значенням. У сучасному літературознавстві такі дослідження є важливими, оскільки вони висвітлюють візуальні та когнітивні виміри сприйняття тексту, які часто ігноруються в традиційному лінгвістичному чи літературному аналізі.

Об'єктом дослідження є літературний текст, з особливою увагою до його ономастичних компонентів та способів, якими імена функціонують у наративній та стилістичній рамках.

Предметом дослідження є методи графічних маніпуляцій, що використовуються для моделювання омонімів у літературних текстах, включаючи орфографічні, типографічні та візуальні стратегії, які дозволяють іменам одночасно нести кілька шарів значення. Власні імена в літературі рідко бувають нейтральними; вони часто виконують символічні, стилістичні та наративні функції, сприяючи побудові персонажів, обстановки та тематичних рамок. Омоніми - слова, що мають спільну форму, але відрізняються значенням, вони дозволяють авторам створювати

багатозначність, іронію, гру слів та інтерпретаційне багатство, а коли вони застосовуються до власних імен, омонімія стає потужним інструментом для формування сприйняття читача, створення гумору чи напруги, а також підкреслення багатшарової природи літературного тексту.

Метою дослідження є аналіз методів, які автори використовують для графічних маніпуляцій з іменами для створення омонімічних ефектів, та визначення ролі цих ефектів у семантичній, стилістичній та естетичній структурі літературних текстів.

Для досягнення цієї мети **завдання дослідження** такі:

- уточнити ключові поняття (літературний текст, ономастика, омонімія) в межах сучасних лінгвістичних і семіотичних підходів;
- систематизувати графічні техніки й прийоми, що створюють омонімічні ефекти, та визначити їх методологічне застосування;
- розробити й застосувати методику аналізу омонімічних імен у вибраних художніх текстах;
- оцінити вплив графічних маніпуляцій на інтерпретацію тексту та сприйняття читача;
- створити дидактичні матеріали та провести педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленого підходу;
- узагальнити результати й сформулювати методичні рекомендації щодо аналізу графічних явищ і омонімії в художніх текстах.

Наукова новизна дослідження полягає у зв'язку ономастики, омонімії та графічних маніпуляцій, демонструючи, як візуальні та орфографічні особливості імен можуть генерувати інтерпретаційну множинність у літературних текстах.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що воно розширює розуміння літературної ономастики шляхом інтеграції візуальних та графічних факторів у вивчення омонімів, забезпечуючи структуровану основу для аналізу того, як форма імені сприяє значенню, та пропонуючи інструменти для дослідників у галузі лінгвістики, літературної теорії та семіотики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в літературному аналізі та критиці для виявлення, класифікації та інтерпретації омонімічних і графічних ефектів у художніх текстах, у викладанні літератури та лінгвістики як приклади ономастичних, стилістичних і візуально-семіотичних прийомів творення значення, а також у творчому письмі, надаючи розуміння того, як автори можуть свідомо маніпулювати іменами, літерами та графічними структурами з метою створення стилістичного, емоційного або інтерпретаційного ефекту.

Це дослідження зосереджено на графічних маніпулятивних прийомах, які автори використовують для моделювання омонімів у літературних творах. Такі прийоми включають орфографічні відхилення, типографічні варіації та візуальну сегментацію імен, які створюють подвійне прочитання або активують вторинні значення. Аналізуючи ці стратегії, можна зрозуміти, як графічна форма імені сприяє його семантичній та естетичній функції, впливаючи на сприйняття та інтерпретацію читача. Розуміння художнього тексту як завершеного, самостійного твору, що складається з лінгвістичних одиниць, організованих як з естетичними, так і з комунікативними цілями, дозволяє систематично підійти до вивчення цих явищ. Літературні тексти - це не просто послідовності речень; це спеціально створені лінгвістичні об'єкти, в яких лексичні, синтаксичні, логічні та стилістичні зв'язки свідомо обрані для досягнення естетичних та комунікативних цілей.

На завершення, вивчення графічних маніпулятивних технік у літературній ономастиці не лише проливає світло на конкретне літературне явище, але й сприяє ширшому розумінню того, як мова, форма та значення взаємодіють у художніх текстах. Поєднуючи лінгвістичну, семіотичну та літературну перспективи.

РОЗДІЛ 1. ОНОМАСТИКА В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

1.1. Визначення та сутність ономастики («ономастикону»)

Сьогодні у 195 країнах світу проживає майже 7,8 мільярда людей, які розмовляють приблизно 5000-7000 мовами. Цими мовами люди продовжують створювати словесне мистецтво, як це робили їхні предки. Майже кожна культура має свою власну літературну традицію, і вчені працюють над тим, щоб відкрити, зберегти та вивчити ці тексти. Незважаючи на це, літературна ономастика - галузь ономастики, яка досліджує власні імена в літературі - часто залишається другорядною порівняно з іншими галузями іменних досліджень.

Щодо досліджень цієї теми, то наразі «Журнал літературної ономастики» є єдиним міжнародним академічним журналом, присвяченим виключно літературним іменам. Видається щорічно (за винятком 2013 та 2018 років) і зазвичай містить від трьох до семи статей. Окрім цього періодичного видання, ця галузь досліджувалася в низці монографій, збірників та окремих досліджень, розподілених по різних виданнях. Помітним раннім прикладом є «Літературна ономастика» (1993), опублікована в Польщі.

В останні роки літературна ономастика привернула увагу завдяки двом спеціальним випускам журналів:

– Romance Studies (2013), «Naming, Unnaming, and Renaming» (Назва, розйменування та перейменування);

– Names: A Journal of Onomastics (Імена: Журнал ономастики) (2016), «Names in Science Fiction, Fantasy, Horror, and Mystery» (Імена у науковій фантастиці, фентезі, жахах та містиці).

Крім того, Оксфордський довідник з імен та найменувань (2016) містить спеціальний розділ із п'яти підрозділів, написаних провідними вченими [26].

Для того, щоб зрозуміти суть теми дослідження, пропоную ознайомитися із визначеннями «ономастики» та «ономастикону».

Відповідно до Кембріджського словника, **ономастика** – це вивчення власних імен (= імен конкретних людей, місць або предметів, що пишуться з великої літери), а також походження та вибір цих імен [6].

Також, ономастика визначається як вивчення імен як назв, зосереджуючись на їхньому значенні та характеристиках, і перетворилася на самостійну дисципліну з міждисциплінарними застосуваннями та методологіями.

В свою чергу, в своїй роботі Ірина Голотова «Вивчення власних назв крізь призму етносоціоономастики: теоретичні аспекти» подає таке визначення: «**Ономастикон** – це сукупність власних назв у системі мови або формі існування мови, на певній території, у творчості письменника, в дискурсі тощо. Онімні системи відрізняються від інших специфічною структурою, особливостями творення та закономірностями функціонування. Національні ономастикони склалися історично, вони є джерелом дослідження міграційних, етномовних та державнополітичних процесів.»

Ще одне визначення нам говорить, що **ономастикон** (від гр. *onomastikē* - мистецтво давати імена) - сукупність онімів (власних імен) у певній мові, форм існування мови, функціональному стилі, сфері вживання мови, творчості мовної особистості, тексті, дискурсі, на певній території, у певний історичний період розвитку мови. Одиницею ономастикону є **оніми** - будь-

яке власне ім'я (слово, сполука, речення), яке служить для виокремлення названого ним об'єкта серед інших об'єктів, його індивідуалізації й ідентифікації.

Онімічне значення містить співвіднесення з певним референтом (людиною, місцем, твариною, астрономічним об'єктом і т. ін.), а також компонент відомостей про нього, оцінну, емоційну й естетичну інформацію (зокрема, в тексті). О. є об'єктом розгалуженої системи онімії: антропонімів, зоонімів, топонімів, космонімів, ідеонімів, хрематонімів, теонімів, міфонімів і т. ін.

Оніми протиставлені **апелятивам** - загальним іменам за типом значення, правописом і функціями, способами творення. Оніми характеризуються варіантністю, причинами якої є стилістична й функціональна диференціація мови, наявність різних сфер спілкування, способи транскрипції та транслітерації запозичених онімів, особливості комунікативної ситуації.

1.2. Функції власних імен у літературних творах

Особисті імена можуть з значною точністю визначати просторово-часові рамки та допомагати створювати самотутню атмосферу, підсилюючи автентичність подій. Вони зберігають відчуття національної ідентичності та культурного колориту завдяки національно маркованим компонентам, вбудованим у їхнє значення та фонові асоціації. Коли текст містить особисті імена, що викликають культурні, історичні чи соціальні посилання, знайомі читачеві, світогляд автора стає більш прозорим. Це можна спостерігати, наприклад, у творах Ф. Дюрренматта, чиє використання імен відображає нагальні соціальні проблеми його країни та викриває суспільне лицемірство. За словами ономаста Ю. Карпенка, вторинна літературна ономастика вкорінена в національній ономастичній системі, від якої письменник не може

повністю відірватися. Таким чином, літературна ономастика виступає як «суб'єктивне відображення об'єктивного». Хоча автори можуть змінювати усталені ономастичні моделі, вони не порушують принцип впізнаваності. [23]

Виникнення літературної ономастики відрізняється від виникнення ономастики реального світу. У літературі визначальними факторами є жанр, стилістичні особливості тексту, а також наміри та вподобання автора. Однак у реальній ономастиці назви виникають із ширших соціальних та історичних законів.

Функції власних назв різняться у повсякденному вживанні та художньому дискурсі. У звичайному спілкуванні їхня основна функція - диференціація, тоді як у літературі їхня головна роль стає стилістичною.

Літературна ономастика - це явище мовлення: власне ім'я входить у мову лише тоді, коли воно стає символічним або прецедентним ім'ям. У таких випадках інформаційне навантаження імені перебільшується, наближаючи його до апелятива.

У літературних творах сама назва є особливим типом власної назви. У класифікації власних назв назви вважаються **хрематонімами** - назвами окремих об'єктів. Вони мають матеріальну однорідність з об'єктами, які вони позначають. Назви найяскравіше поєднують інформаційну щільність з оціночним значенням [9], [8].

Наприклад, у серії книг Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера імена ретельно продумані для виконання кількох ономастичних функцій, часто відображаючи риси особистості, соціальні ролі або передвіщаючи ключові події в оповіді. Ім'я головного героя, Гаррі Поттер, виконує переважно референційну або ідентифікаційну функцію. Його простота та буденність підкреслюють скромне походження персонажа та контраст між його повсякденним життям та його надзвичайною долею. Даючи герою поширене

англійське ім'я, Роулінг підсилює тему несподіваного героя, який виходить з невідомості.

На противагу цьому, більш виразні та семантично навантажені імена, такі як Северус Снейп та Ремус Люпин, розкривають конотативні та асоціативні виміри. Северус, що латиною означає «суворий» або «жорсткий», відображає авторитарну манеру поведінки персонажа та його морально неоднозначну поведінку, тоді як Снейп викликає різкість та напругу. Ремус, запозичений з римської міфології, та Люпин, що походить від *lupus* («вовк»), тонко вказують на лікантропію персонажа задовго до того, як вона буде явно розкрита. Завдяки такому вибору Роулінг використовує імена як семіотичні підказки, що збагачують розуміння читачами ідентичності персонажів та їх прихованих рис.

Такі імена, як Албус Дамблдор та Лорд Волдеморт, виконують ще більш виражені символічні та ідеологічні функції. Альбус («білий») асоціюється з мудрістю, чистотою та доброзичливістю, тоді як Дамблдор (давньоанглійське слово для «джміля») натякає на ніжність та мандрівну, музичну якість. Ім'я антагоніста, Волдеморт, похідне від французького *vol de mort* («втеча від смерті»), втілює його одержимість безсмертям та темні, руйнівні методи, які він використовує для його досягнення. За допомогою такої символіки Роулінг кодує моральну архітектуру свого вигаданого всесвіту безпосередньо в лінгвістичні ідентичності своїх персонажів.

Гра слів та гумор також відіграють значну роль. Гілдерой Локхарт, чие ім'я викликає асоціації з чимось позолоченим або поверхнево гламурним, відображає марнославство та саморекламу персонажа, тоді як Аргус Філч поєднує міфологічний Аргус - багатоокий охоронець - з дієсловом «to filch», що означає «красти», натякаючи як на пильність, так і на його дріб'язкову,

підлу натуру. Ці імена сприяють як комічному розряду, так і характеристиці персонажа.

Культурні та міфологічні посилання ще більше поглиблюють символічний ландшафт. Сіріус Блек, названий на честь Собачої зірки (Сіріус) у сузір'ї Великого Пса, безпосередньо натякає на його собачу форму анімага та його вірну, непохитну природу. Мінерва Макгонгел, посилаючись на римську богиню мудрості та стратегічної війни, підкреслює її авторитетну, але справедливую роль у школі та її інтелектуальну гостроту.

Імена в сазі також можуть передвіщати розвиток сюжету. Драко Малфой, де Draco означає «дракон», а mal foі нагадує французьке «недобросовісно», сигналізує про небезпеку, зарозумілість та моральну корупцію. Том Редл втілює ідею головоломки чи таємниці, натякаючи на складну особистість, яка пізніше буде розкрита як Лорд Волдеморт.

Зрештою, імена засновників Гогвортсу - Годрика Грифіндора, Ровени Рейвенкло, Хельги Гафелпаф та Салазара Слизерина - функціонують як тематичні опорні точки, що втілюють основні чесноти та ідеологічні розбіжності, що структурують чарівний світ. Зокрема, такі контрасти, як хоробрість Годрика Грифіндора проти хитрості Салазара Слизерина, підкреслюють моральну напругу, яка формує загальний наратив.

Разом ці приклади ілюструють, як власні імена в літературних текстах функціонують як складні семіотичні одиниці, діючи одночасно як інструменти характеристики, символічні маркери, наративне передвістя та культурні посилання. Використання Роулінг ономастики демонструє силу імен не просто як міток, а як невід'ємних компонентів літературного сенсотворення.

1.3. Візуальні та семіотичні аспекти імен у літературних текстах

Імена в художньому тексті функціонують не лише як семантичні мітки, а й як багаті символічні знаки з візуальною та семіотичною глибиною. З ономастичної точки зору, власні імена в літературі - це не просто слова, що позначають персонажів чи місця, вони виступають як складні знаки (оніми), наповнені конотативним, символічним та асоціативним значенням. Це підвищене значення імен підтверджується філософсько-ономастичними дослідженнями, які вказують на «підвищену знакову якість» особистих імен, особливо коли вони несуть міфічні, релігійні чи езотеричні асоціації.

У семіотичних рамках ім'я включає не лише свою форму (письмове чи усне ім'я) та свій референт (персонаж чи сутність, яку воно позначає), але й шар інтерпретанта - ментальний образ або мережу асоціацій, які ім'я викликає у свідомості читача. Імена в літературі не завжди просто позначають, а викликають символічні, культурні та емоційні резонанси. Ідея про те, що літературні антропоніми - це більше, ніж просто референційні одиниці, підкреслюється в ономастичній теорії: вони функціонують як знаки з денотативним та конотативним вимірами.

Графічно, імена в тексті можуть маніпулюватися за допомогою типографії, альтернативного написання або варіантних алограм (різних графічних форм одного й того ж імені), що ще більше підкреслює їхній семіотичний потенціал. Згідно з семіотичною моделлю Чарльза Пірса, знак (тут ім'я) складається з репрезентамена (його графічної або фонетичної форми), об'єкта (референта) та інтерпретанта (концепції або образу, що викликається). Коли автори граються з графічною формою імені - змінюючи його написання, використовуючи великі літери або стилізуючи літери - вони стимулюють численні інтерпретанти та багатозарові значення, роблячи ім'я багатовимірним знаком.

Історично та культурно окремі літери або комбінації літер в іменах можуть нести символічну вагу: їхня етимологія, візуальна форма та фонетичні властивості сприяють значенню. Варіанти в орфографії, транслітерації або написанні з великої літери можуть підкреслювати міфологічні або концептуальні асоціації, вбудовані в імена. Так само візуальні стратегії, такі як каліграфи, де автор розташовує літери у значущу форму, перетворюють ім'я з простої мітки на візуальний витвір мистецтва.

Таким чином, візуальні та семіотичні аспекти імен у літературних текстах дозволяють розглядати ономастику не лише як дослідження лексичних одиниць, а й як дослідження системи візуально значущих знаків. Крізь цю призму імена стають багатозначними знаками, що діють одночасно на семантичному, символічному та естетичному рівнях.

Висновки до першого розділу

Перший розділ присвячено вивченню власних імен та омонімів у художніх текстах з урахуванням їхніх функцій та семіотичного значення. Під час дослідження ми проаналізували визначення та сутність ономастики, розглянули різні функції власних імен у літературі та дослідили роль омонімів у створенні багатозначності, гри слів та символічного значення. Перш ніж перейти до вивчення графічних маніпуляцій, було встановлено важливість імен як складних семіотичних одиниць, що показує, що літературне ім'я - це не просто мітка, а багатозначний знак, що передає семантичну, символічну та естетичну інформацію.

У підрозділі 1.2 я дослідила функції власних імен у літературі. Було виявлено, що імена служать референційним, символічним, тематичним та характеротворчим цілям, тоді як омоніми збагачують текст завдяки

багатозначності та інтерпретаційній множинності. Короткий приклад з літератури проілюстрував, як імена несуть конотативне значення та впливають на сприйняття читача.

Одним з ключових аспектів, виділених у цьому розділі, є візуальний та семіотичний потенціал імен. У підрозділі 1.3 було показано, що літери, написання та графічні форми імен сприяють значенню, забезпечуючи основу для розуміння того, як автори можуть маніпулювати іменами візуально та графічно.

Загалом, цей розділ забезпечив теоретичну основу для аналізу взаємодії мови, значення та візуальної форми в літературній ономастиці. Розуміння функцій імен та омонімів формує основу для подальшого вивчення графічних маніпулятивних технік, які будуть досліджені в наступних розділах цієї роботи.

РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ТА ГРАФІЧНІ МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНІКИ

2.1. Визначення художнього тексту та його функцій

Художній текст - це результат творчої уяви автора, який за допомогою слова створює образи, передає почуття, думки, ідеї. Це не просто текст, це мистецтво, яке має естетичну цінність і здатне впливати на читача [39].

Характеристики художніх текстів включають:

- **Художнє вираження:** літературні тексти створюються з увагою до мови та стилю, часто використовуючи образну мову, символіку та інші літературні прийоми для посилення їхньої естетичної привабливості та емоційного впливу [23].
- **Наративна структура:** багато літературних текстів, особливо прозових, структуровані навколо наративу, який включає такі елементи, як сюжет, персонажі та обстановка. Ця структура допомагає залучити читачів та передати теми та послання історії.
- **Тематична складність:** Schraw, Gregory. *Situational Interest in Literary Text*: у цій роботі автор говорить, що літературні тексти часто

досліджують складні теми та ідеї, спонукаючи читачів розмірковувати над різними аспектами людського досвіду, суспільства та культури. Ця тематична глибина є ключовою рисою, яка відрізняє літературні тексти від нелітературних творів.

- Емоційна та інтелектуальна залученість: Вільгельм Факс в своїй статті «Про локальну та віддалену організацію у зразках художніх текстів» дослідив, що літературні тексти мають на меті викликати емоційні реакції та стимулювати інтелектуальну залученість, спонукаючи читачів розглядати різні точки зору та інтерпретації.

Літературні тексти можна класифікувати за жанром, стилем та метою, що відображають різні форми художнього вираження. Історичні тексти розповідають про минулі події або відтворюють історичні обставини, часто поєднуючи факти та вигадку, як-от «Вовча зала» Гіларі Мантел. Тексти жахів мають на меті викликати страх або напругу, як це видно у «Франкенштейні» Мері Шеллі. Комікси та графічні романи поєднують візуальне мистецтво та письмову мову, щоб розповісти історію, як-от «Маус» Арта Шпігельмана або ілюстровані видання Дж. К. Роулінг. Поезія наголошує на ритмі, образності та фігуративній мові для передачі емоцій чи ідей, прикладами чого є твори Вільяма Блейка чи Емілі Дікінсон. Фентезійні тексти створюють уявні світи та магічні елементи, як-от «Хоббіт» Дж. Р. Р. Толкіна, тоді як реалістична проза зображує повсякденне життя та соціальні проблеми, як-от «Гордість і упередження» Джейн Остін. Кожен тип літературного тексту по-різному використовує мову, структуру та стилістичні прийоми, що впливає на те, як імена, слова та графічні елементи функціонують у тексті.

Літературний текст можна розглядати як багаторівневу семіотичну систему – це не просто низка слів, а структурований ансамбль знаків, що передають значення, комунікативний намір та естетичний ефект, – що

природно призводить до визначення кількох взаємодіючих рівнів: графічного, фонетичного, лексичного, синтаксичного та текстового. Поняття тексту як знакової системи лежить в основі семіотичного та лінгвістичного підходів: з точки зору, що тексти – це організовані знакові системи, а не випадкові послідовності слів.

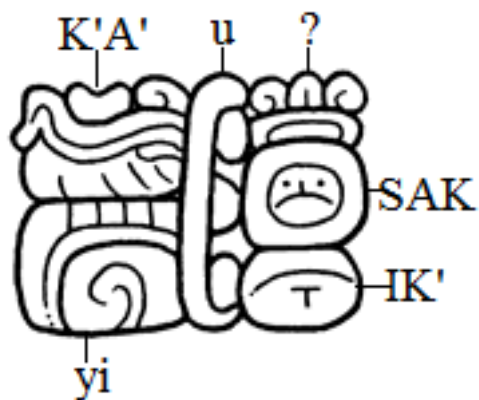
Графічний рівень охоплює все видиме в тексті – шрифт, типографіку, пунктуацію, інтервали, макет і навіть незвичайні типографські форми – і є не просто механічним чи нейтральним, а й несе семіотичну вагу, формуючи сприйняття та інтерпретацію. Дослідження в галузі графічної семіотики та графічної лінгвістики стверджують, що графічні елементи (шрифт, просторове розташування, пунктуація, макет) діють як семіотичні знаки та сприяють значенню поза межами вербального змісту [21].

У книзі «Вісник» від КНУ ім. Тараса Шевченка ми бачимо, що фонетичний рівень відповідає звуковим структурам – ритму, рими, алітерації, асонансу, метру, наголосу та паузі – які функціонують навіть під час читання мовчки через імпліцитні фонологічні патерни. Лексичний рівень стосується вибору слів – словникового запасу, конотацій, денотацій, образної мови, повторення, семантичних полів; синтаксичний рівень стосується того, як слова поєднуються у фрази та речення, включаючи інверсію, еліпсис, паралелізм, довжину речення, структуру пунктуації. Нарешті, текстовий рівень об'єднує ці елементи в значення, зв'язність, когерентність, тематичну та прагматичну структуру, інтертекстуальне посилення та загальний дискурс. Ідею багаторівневих текстових рівнів підтверджують семіотико-текстуальні дослідження, які висвітлюють кілька рівнів значення та структури в тексті.

Навіть історично та культурно графічний шар відображає правила письма, друкарські або цифрові технології та естетичні норми, показуючи, що графічний вибір культурно та часово обумовлений. Те, що вважається

«нормальною» типографікою, макетом, орфографією чи пунктуацією, варіюється залежно від мов, епох та медіа, що вказує на той факт, що графічна семіотика є також соціокультурною семіотикою.

Аналізуючи графічний рівень – поряд із фонетичним, лексичним, синтаксичним та текстовим шарами – вчені отримують повніше розуміння того, як створюються значення, стиль та читацький досвід. Графічні елементи взаємодіють з іншими рівнями – наприклад, розриви рядків можуть підсилювати синтаксичну структуру, типографічний акцент може підкреслювати лексичне або тематичне значення, макет може координувати вербальні та візуальні коди. Ігнорування графічного рівня ризикує пропустити значну частину семіотичної інформації, особливо в сучасних, експериментальних або мультимодальних текстах, тоді як його інтеграція забезпечує багатшу, більш нюансовану інтерпретацію текстуальності та естетичного ефекту.

2.2. Графічні техніки в лінгвістиці та літературній методології: графеми, алограми, семантичні мережі

Графічна техніка (в лінгвістиці/методиці) - спосіб подання лінгвістичної інформації візуально -

діаграми, схеми, картки, комікси, інфографіка та ін. Використовується для кращого сприйняття, систематизації та порівняння значень слів [38].

Словник української мови подає нам таке визначення: «**графема** - найменша смислорозрізнювальна одиниця писемної мови, що зазвичай відповідає фонемі в усній мові; одна і та ж графема може приймати різні конкретні форми (алографи, гліфи, зображення), але має зберігати певну

схему побудови, «скелет» знака, дискретно відмінний від інших знаків даної писемності, незалежно від гарнітури шрифту, індивідуального почерку тощо.»

Кембріджський словник подає нам таке визначення графеми: «**Grapheme** - the smallest unit in a system of writing a language that can express a difference in sound or meaning.»

Знову ж таки Словник української мови говорить нам, що «**алограф** (від гр. *άλλος* - інший і *γράφω* - пишу) - 1. Гліф, який вважається варіантом іншого гліфа і відповідає одній графемі. 2. Варіант запису однієї і тієї ж фонемі, в залежності від її позиції в слові. 3. Чужий рукопис, напис, підпис; те, що, на противагу автографу, є не вірогідним документом, а, як правило, підробкою.»

Семантична мережа / семантичний граф – це графічна модель, де вузли - поняття (слова, значення), а зв'язки - відношення (связані/антонім/гіперонім тощо). Добре підходить для візуалізації омонімії: один вузол-форма з кількома вузлами-значення.

Графеми, алограми та семантичні мережі слугують важливими інструментами для аналізу того, як автори маніпулюють візуальними та структурними аспектами письмової мови для створення значення та естетичних ефектів. Графеми, як найменші значущі одиниці письма, можуть бути підкреслені, повторені або стилізовані, щоб привернути увагу до певних звуків, слів чи мотивів, тим самим підсилюючи тематичні, емоційні чи символічні ефекти. Алограми, які включають варіації регістру літер, шрифту чи стилю почерку, дозволяють письменникам тонко формувати сприйняття читача. Наприклад, написання великої літери А для позначення крику або використання жирного чи курсивного шрифту для передачі терміновості, важливості чи іронії перетворює звичайні літери на виразні знаки.

Семантичні мережі, які представляють зв'язки між словами, літерами та поняттями, показують, як ці графічні та орфографічні маніпуляції взаємодіють зі значенням, створюючи шари інтерпретації, що виходять за межі буквального тексту.

Конкретний приклад можна знайти в книзі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер», де магичні заклинання, такі як *EXPECTO PATRONUM*, написані великими літерами в тексті, візуально підкреслюючи їхню силу та значення, а також привертаючи увагу читача до їхньої символічної ваги. Так само, у каліграмах чи графічних романах розташування та стиль літер можуть передавати рух, емоції чи звук, роблячи текст одночасно візуальним та семантичним.

На завершення, графеми, алограми та семантичні мережі – це не просто теоретичні конструкції, а практичні інструменти для розуміння того, як графічні елементи в літературних текстах функціонують як значущі знаки. Вони дозволяють письменникам маніпулювати візуальною формою мови, виділяти важливі слова чи поняття, підсилювати омоніми та покращувати інтерпретаційне та естетичне багатство тексту. Їхнє дослідження демонструє, що в літературі візуальний вимір мови невіддільний від її семантичних та символічних функцій, що робить його ключовим компонентом текстового аналізу та літературної творчості.

2.3. Маніпулятивні техніки: орфографічні, типографічні та візуальні стратегії

«Маніпулятивні техніки (у візуальній подачі) - техніки, що свідомо впливають на сприйняття: яскраві акценти, обтинання/фреймінг інформації, селективна ілюстрація, підбір емоційно забарвлених образів. У журналістиці

та політиці ці прийоми вивчають як засоби впливу на аудиторію; в освіті - їх треба розпізнавати і вчити критично сприймати.», - Ганна Цуканова

У художніх текстах маніпулятивні прийоми дозволяють авторам гратися з візуальними та структурними аспектами мови, щоб створити додатковий зміст, підкреслити ідеї або викликати емоційні реакції. Ці прийоми можна розділити на кілька типів, кожен з яких виконує унікальну функцію у покращенні текстової інтерпретації. Нижче я сформувала таблицю, щоб краще зрозуміти різницю між типами цих технік:

Тип техніки:	Опис:	Приклад:
Орфографія	Зміна літер або написання для підкреслення значення	Використання великої літери «А» для позначення крику; повторення літер для ефекту: «такий голосний»
Типографіка	Використання шрифту, жирного шрифту, курсиву, підкреслення або кольору для виділення слів	Заклинання в Гаррі Поттері, такі як ЕХРЕСТО РАТРОNUM, надруковані великими літерами; виділення курсивом слів, що прошепотіли, для позначення тону
Візуальне оформлення / Макет	Візуальне розташування літер, слів або ліній для створення сенсу	Каліграфи Гійома Аполлінера, де слова утворюють форми об'єктів; розтягнутий або діагональний текст у коміксах для позначення руху
Алографічний/стилістичний	Використання варіантів літер (алограм) для акцентування або	Малі та великі літери для позначення об'єму або інтенсивності;

	візуального ефекту	стилізовані рукописні літери в графічних романах
Пунктуація як візуальний інструмент	Маніпулювання розділовими знаками для візуального та ритмічного ефекту	Кілька знаків оклику для наголосу: «Біжи!!!»; трикрапка (...) для позначення невизначеності або закінчення думки.

Ці маніпулятивні техніки демонструють, що візуальна форма мови є активним компонентом творення значення. Змінюючи літери, використовуючи типографські акценти, візуально розташовуючи слова або творчо використовуючи розділові знаки, автори можуть спрямовувати інтерпретацію читача, виділяти символічні елементи та залучати аудиторію як на семантичному, так і на естетичному рівнях.

Ці методи діють на кількох семіотичних рівнях, взаємодіючи з лексичними, синтаксичними та текстовими шарами для створення багатшого значення. Орфографічні зміни можуть підкреслювати звук, ритм або тон, роблячи текст більш виразним. Типографіка не лише виділяє конкретні слова, але й може кодувати емоційні або перформативні нюанси. Візуальний дизайн та макет формують просторове сприйняття, спрямовуючи читача через текст і створюючи метафоричні або символічні візуальні ефекти. Алографічний та стилістичний вибір перетворює літери на експресивні знаки, передаючи інтенсивність, обсяг або стиль поза семантичним значенням. Пунктуація функціонує як синтаксичний, так і візуальний інструмент, контролюючи темп, напругу та інтерпретаційні нюанси.

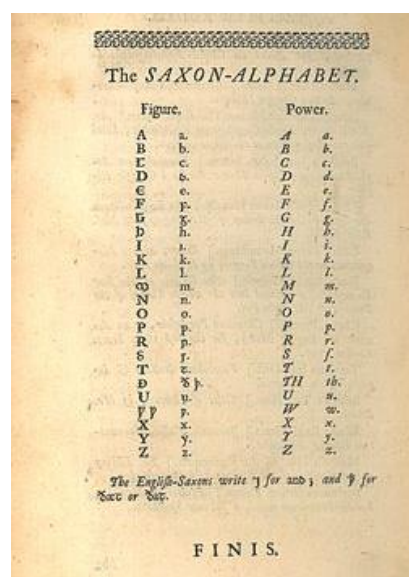
Загалом, ці методи показують, що в літературних текстах читання є не лише семантичним, але й перцептивним та естетичним.

2.4. Історичні та символічні аспекти літер

За словами Джека Валласа латинський алфавіт, одна з найвпливовіших систем письма в історії людства, пройшов довгий і складний процес розвитку, що відображає як лінгвістичну необхідність, так і культурний обмін між стародавніми цивілізаціями. Його походження можна простежити до фінікійського письма, яке вплинуло на грецькі системи письма, а згодом на етруський та римський алфавіти. За словами Воллеса, латинський алфавіт зазнав значного впливу грецької та етруської писемностей. Грецькі літери були адаптовані для представлення латинських фонем, тоді як проміжний етруський алфавіт сформував відмінні форми кількох літер.

Чжан наголошує, що латинський алфавіт розвинувся з фінікійського алфавіту шляхом грецької адаптації та зрештою вплинув на розвиток кирилиці. Систематичні фонетичні коригування, внесені під час цього процесу адаптації, дозволили латинському алфавіту точно відображати звуки латинської мови, демонструючи свідоме зусилля щодо узгодження письма та мовлення.

Історичний та політичний контексти також відіграли значну роль в еволюції та поширенні латинського алфавіту. Перехід на латинську абетку у 1920-х та 1930-х роках у таких регіонах, як Азербайджан, ілюструє, як культурні та освітні реформи прискорили впровадження писемності, замінивши старі системи письма та стандартизуючи практику грамотності [Sciedu Press, 2021]

Макбрайд (2024) підкреслює, що розвиток латинської абетки в стародавніх цивілізаціях передбачав широку культурну взаємодію. Грецькі алфавіти, зокрема

халкідський та кумський варіанти, були передані етрускам, які згодом адаптували їх для ранньої латини. Це демонструє, що латинський алфавіт не є ізольованим винаходом, а продуктом міжкультурної передачі та адаптації.

Кожна літера латинського алфавіту відображає цю багатошарову історію адаптації. Наприклад, літера А походить від фінікійського алефу, що символізує голову вола, і була адаптована до грецької альфи, перш ніж набути своєї сучасної латинської форми. Аналогічно, такі літери, як В, С, D та Е, походять від фінікійських гліфів, були модифіковані грецьким вживанням і зрештою стандартизовані римськими писарями для латинської фонології. Літери F, G та H, разом з іншими, зазнали різних адаптацій для представлення звуків, відсутніх у грецькій системі, тоді як I, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T та U еволюціонували як за формою, так і за функцією, щоб пристосуватися до розмовної латинської мови. Деякі літери, такі як W, X, Y та Z, були пізнішими доповненнями або запозиченнями для задоволення фонетичних потреб або для представлення звуків, введених через контакт з іншими мовами. Жан (1987) розміщує латинський алфавіт у ширшому континуумі систем письма, демонструючи, як алфавітний принцип еволюціонував з попередніх символічних систем, таких як клинопис та ієрогліфи, що призвело до типографічних та педагогічних інновацій з часом [Жан, 1987].

На завершення, латинський алфавіт є прикладом динамічного процесу, сформованого лінгвістичною адаптацією, культурною передачею та соціально-політичним впливом. Від фінікійського коріння через грецьке та етруське посередництво до римської стандартизації, алфавіт відображає століття історичної еволюції. Його незмінна спадщина очевидна в його глобальному прийнятті та постійному використанні, що підкреслює складну

взаємодію між письмовими символами, розмовною мовою та культурною історією.

2.5. Літери та розділові знаки як семіотичні одиниці

В цьому підрозділі я пропоную ознайомитися з кожною із літер латинського алфавіту, дослідити їхнє походження. А також розібратися, який сенс в собі несуть розділові знаки.

Почнемо з літер:

А - походить від єгипетського ієрогліфа, що зображав голову бика. У фінікійському письмі цей символ став літерою "'aleph", що означало "телець". Греки адаптували її як "alpha", а римляни зберегли її як "A".

В - походить від фінікійської "beth", що означало "дім". У грецькому алфавіті це стало "beta", а римляни зберегли її як "B".

С - виникла з фінікійської "gimel", що позначала верблюда. У грецькому алфавіті це стало "gamma", а римляни адаптували її як "C".

Д - походить від фінікійської "daleth", що означало "двері". У грецькому алфавіті це стало "delta", а римляни зберегли її як "D".

Е - походить від фінікійської "he", що означало "вікно". У грецькому алфавіті це стало "epsilon", а римляни зберегли її як "E".

ґ - походить від фінікійської "waw", що означало "гак". У грецькому алфавіті це стало "digamma", а римляни адаптували її як "F".

Г - спочатку в латинському алфавіті не існувало окремої літери для звуку "g". Згодом римляни додали "G" як варіант "C" для позначення м'якого "k".

Н - походить від фінікійської "heth", що означало "огорожа". У грецькому алфавіті це стало "heta", а римляни зберегли її як "H".

І - походить від фінікійської "yodh", що означало "рука". У грецькому алфавіті це стало "iota", а римляни зберегли її як "I".

К - походить від фінікійської "karh", що означало "долоня". У грецькому алфавіті це стало "карра", а римляни зберегли її як "К".

Л - походить від фінікійської "lamedh", що означало "плуг". У грецькому алфавіті це стало "lambda", а римляни зберегли її як "L".

М - походить від фінікійської "mem", що означало "вода". У грецькому алфавіті це стало "mu", а римляни зберегли її як "М".

Н - походить від фінікійської "nun", що означало "риба". У грецькому алфавіті це стало "nu", а римляни зберегли її як "N".

О - походить від фінікійської "ayin", що означало "око". У грецькому алфавіті це стало "omicron", а римляни зберегли її як "О".

Р - походить від фінікійської "re", що означало "рот". У грецькому алфавіті це стало "ri", а римляни зберегли її як "Р".

Q - походить від фінікійської "qorh", що означало "задня частина голови". У грецькому алфавіті це стало "корра", а римляни адаптували її як "Q".

Р - походить від фінікійської "resh", що означало "голова". У грецькому алфавіті це стало "rho", а римляни зберегли її як "R".

S - походить від фінікійської "shin", що означало "зуб". У грецькому алфавіті це стало "sigma", а римляни зберегли її як "S".

Т - походить від фінікійської "taw", що означало "хрест". У грецькому алфавіті це стало "tau", а римляни зберегли її як "T".

U - спочатку в латинському алфавіті не існувало окремої літери для звуку "u". Літера "V" використовувалася для позначення як "u", так і "v". Згодом римляни розрізнили ці звуки, і "U" стала окремою літерою.

V - походить від фінікійської "waw", що означало "гак". У грецькому алфавіті це стало "digamma", а римляни адаптували її як "V".

W - ця літера була введена в середньовіччі для позначення подвійного "v" або "u". Вона не існувала в класичному латинському алфавіті.

X - походить від грецької літери "chi", яка позначала звук "kh". У латинському алфавіті "X" використовується для позначення звуку "ks".

Y - ця літера була запозичена з грецького алфавіту, де вона називалася "upsilon". У латинському алфавіті вона використовувалася для позначення звуку, подібного до "i".

Z - ця літера була запозичена з грецького алфавіту, де вона називалася "zeta". У латинському алфавіті вона використовувалася для позначення звуку "z".

Джерела

У англійській мові розділові знаки також виконують важливу роль у структуризації тексту, передачі інтонації, пауз і смислових відтінків. Вони дозволяють чітко розділяти речення, виділяти вставні конструкції, уточнювати значення слів та фраз.

- **Крапка (Period «.»)** використовується для завершення розповідних або наказових речень. Наприклад: *She enjoys reading* [40].
- **Кома (Comma «,»)** відокремлює елементи в переліку, підрядні речення, вводні слова та частини складних речень. Наприклад: *I bought apples, oranges, and bananas* [40].
- **Знак питання (Question mark «?»)** вказує на запитання. Наприклад: *What time is it?* [40].
- **Знак оклику (Exclamation mark «!»)** виражає сильні емоції, здивування або наказ. Наприклад: *Watch out!* [40].
- **Двокрапка (Colon «:»)** використовується перед переліком, поясненням або цитатою. Наприклад: *She bought three items: bread, milk, and eggs* [40].

- **Крапка з комою (Semicolon «;»)** поєднує два незалежних, але тісно пов'язаних речення. Наприклад: *I have a big test tomorrow; I can't go out tonight* [40]..
- **Апостроф (Apostrophe «'»)** позначає пропуск літер у скороченнях або приналежність. Наприклад: *It's John's book* [37].
- **Ланки (Quotation marks “ ” / ‘ ’)** використовуються для позначення прямої мови або цитат. Наприклад: *She said, “I am tired.”* [40].
- **Дефіс (Hyphen «-»)** з'єднує частини складних слів або розділяє склади. Наприклад: *well-known author* [37].
- **Тире (Dash «— / —»)** використовується для вираження паузи, вставних конструкцій або заміни пропущених слів. Наприклад: *I was going to call you—but I forgot* [40].
- **Дужки (Parentheses, «()»)** застосовуються для додаткової інформації або пояснень. Наприклад: *He finally answered (after taking five minutes to think)* [40].
- **Квадратні дужки (Brackets «[]»)** використовуються для вставок редактора або уточнень у цитатах. Наприклад: *She said, “He [her brother] is coming.”* [40]
- **Три крапки (Ellipsis «...»)** вказують на пропуск або недомовленість. Наприклад: *I was thinking... maybe we should wait* [40].
- **Коса риска (Slash «/»)** застосовується для альтернатив або дробів. Наприклад: *and/or, ½* [40].

Розділові знаки - коми, крапки, крапки з комою, тире та три крапки - служать не тільки граматичним, а й виразним цілям. За словами Паркса (1992), історично розділові знаки перейшли від суто структурної ролі до ролі, що передає емоційні та когнітивні нюанси. У літературі модернізму такі автори, як Джеймс Джойс і Вірджинія Вулф, використовували пунктуацію

вибірково, застосовуючи її для передачі потоку свідомості, ритму думок і суб'єктивного сприйняття часу.

Літери та розділові знаки є основними будівельними блоками письмової мови, проте їхня роль у літературі виходить далеко за межі простої комунікації. В англійській літературі автори здавна використовують естетичний, символічний та психологічний потенціал літер і розділових знаків для формування ритму, тону та змісту своїх текстів. Хоча традиційно літери та розділові знаки розглядаються як засоби для подання звуків мови або організації граматики, вони можуть функціонувати як семіотичні знаки, що впливають на сприйняття читачами персонажів, подій та наративних структур.

2.6. Семіотична теорія та візуальне моделювання

Семіотична теорія, запропонована Фердинандом де Соссюром і Чарльзом Сандерсом Пірсом, дає уявлення про подвійну функцію літер як знаків і символів. Візуальна поетика підкреслює естетичний вимір написаного слова, тоді як літературна ономастика досліджує значення імен та літер у побудові наративного змісту. Ці підходи в сукупності дозволяють зрозуміти, як типографічні та орфографічні рішення впливають на літературний ефект.

Дослідження літер як семіотичних одиниць розглядає їх як знаки, що несуть як фонетичне, так і візуальне значення. Соссюр (1916) розрізняв означуване - форму слова або літери - та означуване - поняття, яке воно представляє. Отже, літери є не тільки інструментами для вимови, але й можуть функціонувати як візуальні або символічні одиниці, що викликають значення незалежно від їхньої лінгвістичної функції.

Тріадична модель знака Пірса (1931) - ікона, індекс і символ - ще більше висвітлює потенціал літер у літературі. Літери можуть діяти іконічно, коли їхня форма нагадує звук або форму, індексно, коли їхнє розміщення в тексті сигналізує про розвиток сюжету, або символічно, коли вони несуть культурне, історичне або тематичне значення.

Типографіка підсилює семіотичний потенціал літер. Брінгхерст (2004) підкреслює, що типографіка може слугувати «голосом тексту», передаючи ритм, наголос і тон, що виходять за межі семантичного значення слів. Різноманітність шрифтів, розмірів, стилів і кольорів може сприяти емоційному або психологічному впливу літературного твору. Курсив, жирний шрифт і великі літери зазвичай використовуються для позначення наголосу, іронії або змін у розповідному голосі.

У сучасній літературі візуальне розташування літер на сторінці також може формувати значення. Наприклад, поети-експериментатори та романісти часто маніпулюють пробілами, розривами рядків та розміщенням літер, щоб викликати ритм, рух або напругу. Таким чином, літери та розділові знаки стають невід'ємною частиною літературного досвіду, функціонуючи як естетичні, так і комунікативні елементи.

Візуальне моделювання означає навмисне розташування тексту для створення візуальної структури, яка доповнює або підсилює значення змісту. Ця техніка часто використовується в конкретній або візуальній поезії, де фізична форма тексту відображає його тематичні елементи.

«Каліграми» Гійом Аполлінера: збірка віршів Аполлінера під назвою «Каліграми» демонструє використання тексту, сформованого у певну форму. Одним із найвідоміших прикладів є вірш «La Colombe Poignardée et le Jet d'Eau» («Голуб, пронизаний кинджалом, і фонтан»), де текст розташований так, що утворює форму голуба. Таке візуальне розташування підкреслює

теми кохання та насильства у вірші, створюючи прямий зв'язок між формою та змістом.

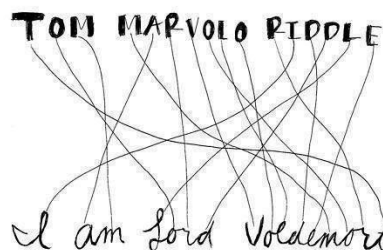
2.7. Графічні алюзії в іменах

Імена персонажів часто містять літери, які мають символічне, тематичне або фонетичне значення. Ініціали можуть вказувати на родинні зв'язки, моральні переконання або тематичні паралелі. Наприклад, у романі Ф. Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі» повторення літери «Г» у словах «Гетсбі» та «Великий» створює фонетичний і символічний резонанс, що підкреслює велич і амбіції персонажа.

«Том Марволо Рідл» у книзі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і таємна кімната»: повне ім'я персонажа є анаграмою «Я — Лорд Волдеморт», що розкриває його справжню особистість. Ця маніпуляція літерами служить ключовим сюжетним прийомом і підкреслює тему ідентичності та трансформації.

Крім ініціалів, літери в іменах можуть викликати звуки або візуальні враження, що підсилюють значення. У романі Чарльза Дікенса «Великі сподівання» ім'я «Міс Гавішем» містить шиплячі звуки «ш», що викликають асоціації з шепотом, занепадом і плином часу. У романі Дугласа Адамса «Автостопом по Галактиці» ім'я «Зафод Біблброкс» використовує незвичайні комбінації літер і фонетичну абсурдність, що відповідає комічному і фантастичному характеру оповіді.

Літературна ономастика, наука про імена в літературі, надає основу для аналізу цих ефектів. Коутс (2006) підкреслює, що власні імена мають семантичне, фонетичне та символічне значення,

The image shows an anagram diagram. At the top, the name 'TOM MARVOLO RIDDLE' is written in a bold, sans-serif font. Below it, the name 'I am Lord Voldemort' is written in a cursive script. A series of thin, grey lines connect the letters of the top name to the letters of the bottom name, illustrating how the letters are rearranged to form the new name. For example, 'T' connects to 'I', 'O' connects to 'a', 'M' connects to 'm', and so on.

впливаючи на те, як читачі сприймають персонажів і теми.

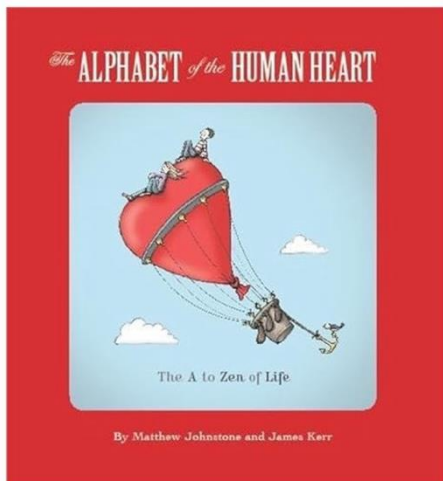
Висновки до другого розділу

Цей розділ присвячено вивченню графічного виміру літературних текстів, зосереджуючись на його семіотичному та комунікативному потенціалі. Під час дослідження я проаналізувала визначення та функції літературного тексту, показавши, що текст – це багаторівнева семіотична система, де значення передається не лише через слова та речення, але й через візуальні, фонетичні, лексичні, синтаксичні та текстові шари. Це розуміння забезпечило основу для вивчення графічних прийомів у лінгвістиці та літературній методології, включаючи графеми, алограми та семантичні мережі, які розкривають, як візуальні одиниці мови несуть структурне та інтерпретаційне значення.

У підрозділі про маніпулятивні прийоми було продемонстровано, що орфографічні, типографічні та візуальні стратегії дозволяють авторам спрямовувати увагу читача, створювати акценти та викликати ритм, настрій та стилістичні ефекти. Ці висновки підкреслюють, що візуальна форма письма є не просто функціональною, а й активно бере участь у створенні значення. Історичні та символічні аспекти літер висвітлили культурні та часові виміри графічних елементів, показуючи, як шрифти, орфографічні умовності та естетичні норми впливають на інтерпретацію та сприйняття.

Літери та розділові знаки розглядалися як семіотичні одиниці, що сигналізують про синтаксичні, семантичні та експресивні зв'язки, взаємодіючи з іншими текстовими шарами. Семіотична теорія та візуальне моделювання забезпечили основу для розуміння цих взаємодій, пояснюючи, як візуальні елементи можуть структурувати читання та сприяти

багатошаровому значенню. Аналіз графічних алюзій в іменах додатково проілюстрував, як візуальний та орфографічний вибір вводить конотативні, символічні та інтертекстуальні виміри, показуючи, що навіть тонкі маніпуляції з літерами та орфографією можуть покращити інтерпретацію та естетичний досвід.

Загалом, цей розділ забезпечив комплексну основу для аналізу взаємодії мови, значення та візуальної форми в літературних текстах. Розуміння функцій графічного виміру, маніпулятивних стратегій, літер та пунктуації як семіотичних одиниць формує основу для подальшого дослідження візуальних та орфографічних технік у літературі, які будуть розглянуті в наступних розділах цієї роботи.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ГРАФІЧНИХ МАНІПУЛЯТИВНИХ ПРИЙОМІВ У ВИБРАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ

3.1. Аналіз «Алфавіту людського серця»

«Абетка людського серця: від А до Дзен життя» – це спільна робота Метью Джонстоуна та Джеймса Керра, опублікована у 2012 році. Ця книга пропонує унікальне дослідження людських емоцій та переживань крізь призму алфавіту, надаючи читачам проникливу подорож у складнощі людського серця. Автори використовують підхід подвійної структури, представляючи як

позитивні, так і негативні аспекти людських емоцій, тим самим пропонуючи цілісне уявлення про людський стан.

Книга поділена на два окремі розділи: «Позитивний» та «Негативний». Кожен розділ відповідає літерам алфавіту, причому «Позитивний» зосереджений на позитивних емоціях та переживаннях, а «Негативний» – на негативних емоціях та викликах. Ця дихотомія дозволяє читачам взаємодіяти з усім спектром людських емоцій, визнаючи як світлі, так і темні аспекти людського досвіду [17] [18].

Розділ «Позитивні сторони» починається з «А - це пригода/авантюра» (A is for Adventure) та продовжується алфавітом, виділяючи такі емоції, як «Б - благоговіння»/В - це віра» (B is for Belief) , «С – співчуття/ В - втімання» (C is for Compassion) та «В – вдячність/Г - глибока повага» (G is for Gratitude). Кожен запис супроводжується коротким оповіданням або роздумом, що дає читачам глибше розуміння емоції чи концепції. Наприклад, «В - це віра/ Б - благоговіння» досліджує важливість віри в себе та інших, підкреслюючи, як віра може надихати на дії та сприяти стійкості.

І навпаки, розділ «Негатив» заглиблюється в складніші аспекти людських емоцій, починаючи з «А - це гнів / агресія » (A is for Anger) і продовжуючи алфавіт такими записами, як «Н - це ненависть Х - хіть » (N is for Hate) , «Т – це спокуса / тяга » (T is for Temptation) та «З – це ревність/ заздрість » (Z is for Zeal) . Ці записи заохочують читачів протистояти негативним емоціям та розмірковувати над ними, сприяючи самосвідомості та особистісному зростанню. Наприклад, «Н – це ненависть/. Х - хіть» досліджує руйнівну природу ненависті та важливість прощення для зцілення емоційних ран [20].

Використання Джонстоуном і Керром алфавіту як основи дозволяє всебічно дослідити людські емоції. Призначаючи кожен літеру певній емоції

чи концепції, автори створюють структуровану, але розлогу розповідь, яка охоплює широкий спектр людського досвіду. Такий підхід не лише допомагає зрозуміти окремі емоції, але й ілюструє взаємозв'язок різних почуттів та станів буття.

Супоставлення розділів «Позитив» та «Негатив» підкреслює складність людських емоцій. Воно підкреслює, що позитивні та негативні емоції не є взаємовиключними, а часто співіснують та впливають одна на одну. Наприклад, досвід «C is for Compassion» може виникнути внаслідок зіткнення з «A is for Anger», демонструючи, як негативні емоції можуть призвести до позитивних результатів при конструктивній обробці.

Книга містить ілюстрації Метью Джонстоуна, які доповнюють письмовий зміст і посилюють емоційний вплив оповідань. Ілюстрації прості, але водночас виразні, використовують візуальні метафори для представлення складних емоцій та концепцій. Наприклад, ілюстрація, що супроводжує «S is for Smile» («C – це посмішка»), зображує маленьку, сяючу фігуру на темному тлі, що символізує силу позитиву в подоланні негараздів.

З точки зору літературної семіотики та теорії літературного тексту, «Алфавіт людського серця» можна проаналізувати як багаторівневу семіотичну систему (розділ 2). Кожна літера функціонує як семіотична одиниця, аналогічна графемі чи алограмі, що несе як лексичне, так і символічне значення (2.2, 2.4). Алфавітна структура встановлює чітку структуру, подібну до текстового «скелета», який організовує семантичний та емоційний зміст, водночас забезпечуючи гнучкість для наративної та візуальної гри (2.1, 2.3).

Подвійні розділи, «Позитивний» та «Негативний», ілюструють маніпулятивні техніки (2.3) — зіставлення контрастних емоцій підкреслює семантичні опозиції та заохочує до рефлексивної інтерпретації, залучаючи

читачів до активного декодування. Візуальне представлення кожної концепції через ілюстрації Джонстоуна ілюструє візуальне моделювання та семіотичну інтеграцію (2.5), де графічна форма та лексичний зміст підсилюють одне одного. Наприклад, сяюча фігура у творі «S is for Smile» функціонує як візуальна метафора, так і семіотичний сигнал емоційної позитивності, показуючи взаємодію між типографічними/візуальними стратегіями та афективним значенням.

Більше того, алфавітна структура створює систему, що нагадує ономастичні техніки (Розділ 1), оскільки кожна літера фактично «названа» концепцією чи емоцією. Це найменування функціонує подібно до власних імен у літературі (1.2), виконуючи референційні, тематичні та символічні ролі, а також дозволяючи створювати емоційні та концептуальні асоціації. Поєднання літер, слів та зображень підкреслює семіотичний потенціал візуальної форми в літературі (1.3, 2.6), ілюструючи, як орфографія, типографіка та макет сприяють створенню сенсу. Книга демонструє, що навіть просту алфавітну структуру можна збагатити завдяки семіотичному нашаруванню, що робить очевидною взаємодію між графічним, лексичним та концептуальним рівнями.

Загалом, «Алфавіт людського серця» надає практичну ілюстрацію теорій, обговорених у розділах 1 та 2. Вона показує, як літературні тексти можуть функціонувати як багаторівневі семіотичні системи, як візуальні та текстові елементи можна маніпулювати для передачі складних значень, і як навіть структурні одиниці, такі як літери, можуть служити багатими семіотичними та естетичними інструментами. Підхід книги підкреслює важливість інтеграції графічного, лексичного та концептуального аналізів під час вивчення текстів, що поєднують вербальні та візуальні стратегії.

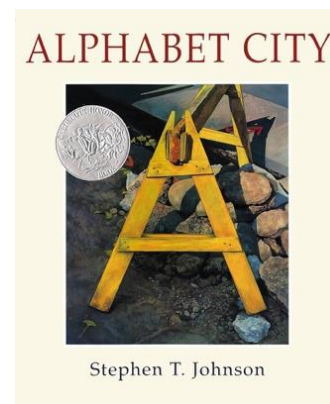
3.2. Аналіз «Міста алфавіту»

«Alphabet City» Джеффри Бідла - це прониклива фотографічна подорож пуерторіканською громадою в районі Лоуер Іст Сайд на Манхеттені наприкінці 1970-х - на початку 1980-х років. Книга пропонує інтимний портрет району, що бореться з бідністю, наркоманією та викликами міського життя. Через свій об'єктив Бідл фіксує стійкість і людяність людей у скрутних обставинах.

Книга структурована як візуальний документальний фільм із 46 фотографіями, що супроводжуються розповідями та інтерв'ю. Такий формат дозволяє читачам особисто взаємодіяти з історіями громади, сприяючи співчуттю та розумінню. Поєднання зображень і тексту створює потужну розповідь, яка підкреслює складність життя в Алфавітному Місті. [1].

Фотографії Біддла характеризуються різким реалізмом та емоційною глибиною. Він використовує крупні плани та відверті моменти, щоб передати суть своїх героїв. Використання чорно-білої фотографії додає позачасової якості зображенням, підкреслюючи сирість зображених сцен.

Супровідні розповіді надають контекст фотографіям, пропонуючи уявлення про життя зображених людей. Ці історії гуманізують статистику, часто пов'язану з міською бідністю, дозволяючи читачам особисто відчувати зв'язок з героями зйомок.

Роботи Біддла заглиблюються в емоційний ландшафт міста Алфавіт, досліджуючи теми втрати, надії та стійкості. Через свою об'єктив він фіксує моменти вразливості та сили, надаючи нюансоване розуміння людського стану в міському контексті.

Багато з об'єктів, зображених Біддлом, висловлюють почуття втрати, чи то втрата близьких, громади чи особистої ідентичності. Ці теми зворушливо відображені на фотографіях, відображаючи глибокий вплив міських труднощів на психіку окремих людей.

Незважаючи на труднощі, серед членів громади панує почуття стійкості. Зображення Біддла часто зображують людей у моменти сили та рішучості, підкреслюючи стійкий людський дух навіть перед обличчям негараздів.

Місто Алфавіт, колись переважно пуерториканський район, зазнавало значних змін у період, який документував Біддл. Приплив джентрифікації та занепад торгівлі героїном змінювали соціальну структуру громади. Роботи Біддла служать історичним записом цього перехідного періоду, що відображає складність міської трансформації.

Фотографії розкривають напруженість між давніми мешканцями та прибульцями, висвітлюючи проблеми переміщення та культурної ерозії. Роботи Біддла надають візуальний коментар до соціально-економічних зрушень, що відбуваються в районі [2].

З точки зору трактування текстів (або в цьому випадку – фототексту) як багаторівневої семіотичної системи (див. 2.1) – «Алфавітне місто» ілюструє, як «текст» не обов'язково має бути суто вербальним: взаємодія зображення (фотографії), макета, підписів/інтерв'ю (вербального тексту) та історико-соціального референта утворює складне семіотичне ціле. Фотографії діють як «графеми» або семіотичні одиниці (подібні до літер чи символів), які несуть значення, що виходить за межі буквального представлення, пропонуючи конотативне, емоційне та соціокультурне значення (2.2, 2.4).

Оскільки зображення чорно-білі, з різким контрастом, близьким кадруванням та відвертими моментами, Біддл використовує

візуальні/типографічні/фотографічні стратегії (порівнянні з маніпулятивними техніками, описаними в 2.3), щоб спрямувати увагу глядача, викликати емпатію, підкреслити соціальний занепад та висвітлити людську гідність. Наприклад, щільне обрамлення страждального обличчя або рук дитини може візуально «підкреслити» емоції та спонукати глядача сповільнитися, поміркувати та залучитися не лише когнітивно, а й емоційно. Це аналогічно тому, як типографський акцент або макет у літературному тексті можуть впливати на читання та інтерпретацію.

Поєднання фотографій та особистих наративів (інтерв'ю) також нагадує візуальне моделювання та семіотичну інтеграцію (2.5): текстові свідчення функціонують як підписи або «лексичні мітки», пов'язані з зображеннями, конструюючи багатозначне значення — образ + слово + особиста пам'ять/соціальна реальність. Ця полікодова структура показує, як візуальна семіотика може переплітатися з лінгвістичною семіотикою, створюючи багатший комунікативний ефект. Тому книга — це не просто документальна колекція; вона стає семіотичним артефактом, який є посередником між репрезентацією, пам'яттю, ідентичністю та соціальною критикою [24].

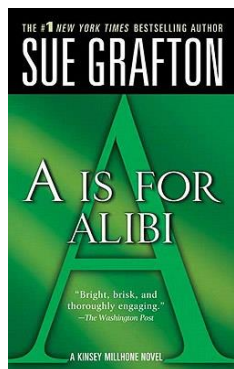

Більше того, сама назва району – Місто Алфавіту / Лоїсайда – має семіотичну/ономастичну вагу (стосується розділу 1). Слово «Місто алфавіту» викликає символічний резонанс, що виходить за межі географічного позначення – натякаючи на соціальну категоризацію, анонімність, дегуманізацію або систематичну маргіналізацію (як літер, а не окремих осіб). Ця назва стає частиною семіотичного тексту, обрамляючи всю розповідь як розповідь про ідентичність, виживання та колективну пам'ять. Ономастичний вимір наповнює фототекст додатковими шарами значення: топонім не є нейтральним, а наповнений соціально-історичними та символічними конотаціями.

У цьому сенсі робота Біддла демонструє, як онама, графічна/візуальна семіотика та текстово-нарративний рівні можуть зливатися, перетворюючи документальний альбом на соціально свідомий семіотичний та естетичний твір. Відродження через десять років (повторне фотографування, повторне інтерв'ювання) додає часовий/діахронічний шар – показуючи зміни, розпад, стійкість – що ще більше збагачує семіотичну глибину (пам'ять, втрата, безперервність).

Зрештою, читання «Алфавітного міста» крізь призму вашої теоретичної бази підкреслює необхідність цілісного аналітичного підходу: щоб повністю зрозуміти комунікативний, естетичний та етичний потенціал таких творів, необхідно аналізувати не лише зображення чи текст окремо, а й розглядати їх

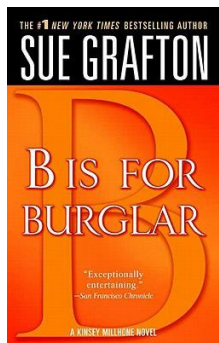
як переплетені семіотичні шари, сформовані історичним, культурним та соціальним контекстами.

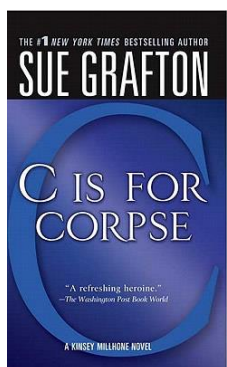
3.3. Аналіз серії «Алфавіт» Х'ю Графтона

Серія «Алфавіт» Сью Графтон започатковує особливий

підхід до детективної літератури, починаючи з «А - це алібі» (1982) і продовжуючи двадцятьма п'ятьма романами, кожен з яких відповідає послідовній літері англійського алфавіту, від «А» до «Y». Цей структурний

вибір служить кільком цілям: він забезпечує цілісну основу для серії, створює передчуття кожної нової частини та відображає методичний та аналітичний підхід головного героя, приватного детектива Кінсі Міллхоуна. Алфавіт функціонує не лише як наративний засіб, але й як тематичний шлюз, сигналізуючи про центральний злочин або моральну дилему, які будуть досліджені в кожному романі.

Наприклад, перша книга, «А - це алібі», одразу задає тон серії. Слово «алібі» підкреслює теми обману та виправдання, оскільки Кінсі розслідує вбивство відомого адвоката, де засуджена колишня дружина наполягає на своїй невинності. Як пише Графтон: «An alibi is a fragile thing. It can be built, shattered, or simply misunderstood, and in each case, it can mean life or death - Алібі - це крихка річ. Його можна побудувати, зруйнувати або просто неправильно зрозуміти, і в кожному випадку воно може означати життя або смерть» [14].

У другій книзі, «B Is for Burglar» (1985), крадіжка та вторгнення стають центральними мотивами. Кінсі наймають для пошуку зниклої людини, але він невдовзі виявляє злочинні схеми, переплетені з особистими зрадами. Спостереження Графтона: «Everyone keeps secrets. Some are small, others cost you everything - Усі зберігають таємниці. Деякі дрібні, інші коштують вам усього» узагальнює моральну напругу, що пронизує всю розповідь [15].

Після цього, «C Is for Corpse» (1986) ставить смерть та розслідування на перший план. У цій частині Кінсі пробирається павутинням корупції та

прихованих мотивів, відображаючи етичні складнощі розкриття правди: «A corpse tells no lies, but the living will try their best to twist the truth - Труп не бреше, але живі докладуть усіх зусиль, щоб перекрутити правду». Таким чином, кожна літера стає символом, що позначає тематичний ландшафт книги та пов'язує її із загальною алфавітною рамкою [16].

З точки зору ономастики в літературі (Розділ 1) - хоча серія не має справу з власними іменами у звичному розумінні, використання алфавіту як схеми найменування являє собою своєрідну структурну ономастику. Назва кожного роману - «<Літера> означає <Слово>» - фактично називає основний злочин або тему: «ім'я» (назва) виконує референційну та символічну функцію (1.2). Зв'язок літери та слова стає складним семіотичним знаком: літера як формальний маркер, слово як семантичне навантаження. Це нагадує те, як власні імена в літературі виконують референційні, тематичні, символічні та іноді характероутворюючі ролі – тут «назва» кожної частини формує очікування читача та формує майбутній моральний чи тематичний запит.

З точки зору графічної/текстової семіотичної теорії (Розділ 2), алфавітна структура серії демонструє, як текст (або в цьому випадку – послідовність текстів) може використовувати формальну/графічно-семіотичну організацію для формування значення. Алфавітний порядок функціонує як семантична мережа (2.2), де кожен вузол (літера + слово) пов'язаний із ширшою концептуальною картою злочинності, моралі, людських вад і чеснот, а також соціальної реальності. Ця структурована мережа забезпечує узгодженість у всій серії, пов'язуючи інакше незалежні детективні історії в єдину семіотичну систему.

Цей метод також аналогічний маніпулятивним/структуруючим стратегіям (2.3): використовуючи алфавіт як орієнтир, автор тонко впливає на те, як читачі сприймають кожну частину, заохочуючи їх передбачати певні

типи злочинів або моральних викликів, порівнювати один роман з іншим, шукати закономірності та контрасти. Послідовність спонукає до інтерпретаційного осмислення, а не лише до пасивного читання.

Більше того, сам акт назви - літера + слово - виділяє літери як семіотичні одиниці (2.4): літери - це не просто будівельні блоки слів, вони стають символічними маркерами. Літера «А» у «А - це алібі» сигналізує про початок, походження, можливо, невинність (до вини), тоді як «Z» – хоча й не написана - позначає завершеність. Навіть неповний фінал (з Y, як було опубліковано востаннє) додає метасеміотичного виміру: відсутнє «Z означає Zero» стає мовчазним знаком незавершеності, смерті автора або відкритого морального питання - своєрідною символічною відсутністю.

Ця взаємодія іменування, структури та семантики показує, як серія охоплює семіотичну теорію та візуальне/текстуальне моделювання (2.5): алфавіт стає більше, ніж просто засобом упорядкування – він функціонує як концептуальна сітка, семіотична карта злочинності, моралі, ідентичності та розкриття. Повторюваний візерунок (літера + слово злочину) перетворює кожен назву на символічний знак, який готує читача до когнітивного та емоційного сприйняття.

Важливо, що серія містить більше книг, ніж лише перші три: з часом послідовність розширюється, охоплюючи більшість літер (до Y). Дійсно, згідно з видавничими записами та бібліографіями, повний цикл «Алфавітних таємниць Кінсі Міллхоуна» налічує 25 романів - кожна літера означає тематичний або моральний мотив.

Це розширення показує, як алфавітна структура еволюціонує від формального трюку до комплексної семіотичної схеми - довгострокової структурної стратегії, яка формує весь твір як єдиний семіотичний світ.

Таким чином, серія «Алфавіт» Сью Графтон пропонує повчальний приклад того, як ономастична структура, семіотична нашаровість та формальна текстова стратегія можуть поєднуватися в жанровій художній літературі, створюючи як естетичну цілісність, так і тематичну глибину. Це

підтверджує, що навіть у детективній/містичній літературі, яку часто розглядають як суто сюжетно-орієнтовану, автори можуть використовувати формально-структурні семіотичні інструменти для вбудовування символічного, тематичного та концептуального значення.

3.4. Графічне зображення літер у коміксах та інших творах

3.4.1. Використання «ZZZ» як символу сну в літературі та коміксах

Сон – це універсальний людський досвід, проте способи його зображення в літературі, коміксах та візуальному оповіданні надзвичайно різноманітні. Одним із найпростіших, але найширше впізнаваних символів сну є ономастична аббревіатура «ZZZ». Цей вираз, який часто можна побачити над головою персонажа в коміксах або вбудований у літературні описи, передає більше, ніж просто акт сну – він передає настрій, атмосферу та емоційний чи фізичний стан персонажа [28].

Перше задокументоване використання «ZZZ» як позначення сну з'явилося в американських коміксах початку 20-го століття. Наприклад, у коміксах Рудольфа Діркса «Діти-каценджаммери», опублікованих у 1903 році, персонажі, що сплять, були зображені з написом «ZZZ», що ширяє над їхніми головами, сигналізуючи читачам, що персонаж хропе або відпочиває. Цей прийом дозволив художникам коміксів візуально передати концепцію сну, не

покладаючись на пояснювальний текст. Його простота та універсальність сприяли його швидкому поширенню в коміксах, мультфільмах та ілюстрованих історіях.

Цікаво, що «ZZZ» є ономатопеїчним - він імітує звук хропіння у стилізованій формі. Лінгвісти зазначають, що повторюваний звук «z» імітує дзижчання або м'яку вібрацію, яку аудиторія підсвідомо асоціює з ніжними, ритмічними звуками сну. Цей слуховий символізм ефективний, оскільки він долає мовні бар'єри; чи то в англомовних коміксах, чи в перекладених творах іншими мовами, «ZZZ» чітко та миттєво передає ту саму концепцію сну [29].

Хоча «ZZZ» найчастіше асоціюється з візуальними медіа, такими як комікси та мультфільми, він також з'являється в літературних контекстах. Книга Труді Романек «Zzz: Найцікавіша книга, яку ви коли-небудь читали про сон» не лише досліджує науку про сон, але й використовує цей символ у заголовках розділів та ілюстраціях, щоб підкреслити універсальність людського відпочинку. Романек пояснює, що сон - це не просто біологічна необхідність, а й повторювана тема в оповіді, де сни, несвідомість та недосипання часто служать символічним або наративним цілям [32].

Так само, сучасні романи іноді використовують «ZZZ» у грайливих або метафікційних формах. У гумористичній або експериментальній літературі автори можуть використовувати «ZZZ» в оповіді, щоб позначити персонажа, який засинає посеред речення, або створити комічний ефект під час діалогу. Наприклад, у романі Террі Пратчетта «Вільні чоловічки» персонажі на деяких ілюстраціях зображені із «ZZZ», щоб підкреслити виснаження після

довгої чарівної пригоди, поєднуючи візуальне та текстове оповідання для посилення залучення читача [12].

Поза своїм поверхневим значенням, «ZZZ» семіотично функціонує як репрезентація бездіяльності, спокою та вразливості. В наративному аналізі, коли персонаж зображений за допомогою «ZZZ», це часто сигналізує про паузу в дії або тимчасове призупинення діяльності. У коміксах цей символ може позначати безпечний, домашній простір, де персонажу нічого не загрожує, або, навпаки, його можна іронічно використовувати, щоб підкреслити неухважність персонажа до небезпеки. Подвійність його використання робить «ZZZ» універсальним літературним та візуальним інструментом, здатним передавати як комфорт, так і драматичну іронію.

Крім того, «ZZZ» втілює універсальний емоційний резонанс. сон нерозривно пов'язаний з темами омолодження, снів та підсвідомого дослідження. Використовуючи просту комбінацію літер для позначення цього стану, творці конденсують складний емоційний та фізичний стан у мінімалістичний символ, який миттєво впізнається. Ця економія репрезентації є однією з причин, чому «ZZZ» вже понад століття залишається основним елементом оповіді.

Символ «ZZZ» вийшов за межі свого походження в ранніх коміксах і став частиною ширшої популярної культури. Він з'являється у формі емодзі (), у рекламі та навчальних матеріалах, щоб позначити сон або тишу. Його візуальна простота робить його адаптивним до різних медіа, від коміксів та мультфільмів до цифрової комунікації та літературної ілюстрації.

Більше того, «ZZZ» функціонує як інтертекстуальний місток між медіа: читачі, знайомі з коміксами, миттєво розпізнають символ у романі чи навчальному контексті, навіть без візуальних підказок. Ця міжмедійна

впізнаваність підкреслює довговічність символу та його культурне проникнення.

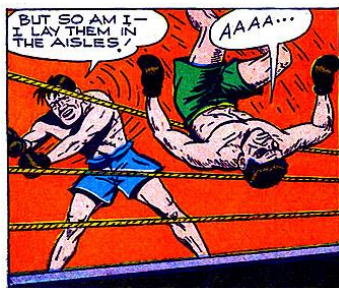
З точки зору ономастики в літературі (Розділ 1), «ZZZ» можна розглядати як стилізоване символічне «ім'я» для сну – мітку, яка миттєво впізнається та культурно поширена, подібно до того, як власні імена передають референційні, символічні та тематичні функції (1.2, 1.3). Символ конденсує складний людський досвід у мінімальну одиницю, яка спілкується в різних контекстах, медіа та мовах, виконуючи як референційні, так і конотативні цілі.

З точки зору текстової семіотики та графічних технік (Розділи 2.2–2.5), «ZZZ» демонструє, як літери функціонують як семіотичні одиниці (2.4) поза їхньою лексичною роллю. Його повторювана форма, положення над головою персонажа та ономатопеїчна якість показують, як орфографічні та візуальні стратегії (2.3) поєднуються, щоб маніпулювати сприйняттям читача та викликати афективні реакції. Інтеграція літер, просторового позиціонування та контексту є прикладом візуального моделювання, де значення виникає з взаємодії графічної форми, наративної функції та емоційних підказок (2.5).

Крім того, інтертекстуальна природа символу ілюструє графічні алюзії (2.6): у будь-якому медіа його присутність сигналізує про сон, відпочинок або вразливість та викликає асоціації, встановлені в інших творах. Це робить «ZZZ» повторюваним мотивом, що підсилює безперервність та інтерпретаційне впізнавання, подібно до того, як повторювані імена або візуальні маркери функціонують у літературі.

Нарешті, варто зазначити, що цей символ з'являється в широкому спектрі текстів і серій. Комікси, гумористичні романи, ілюстровані посібники та освітні видання використовують «ZZZ» для позначення сну, показуючи, що ця стратегія є одночасно універсальною та тривалою. У серіалізованих

контекстах, таких як постійні серії коміксів або книжкові серії для дітей та молоді, «ZZZ» функціонує як повторювана семіотична одиниця, створюючи зв'язність та допомагаючи розумінню читача, одночасно сигналізуючи про емоційні або наративні паузи.

Загалом, «ZZZ» є прикладом перетину ономастики, графічної семіотики та текстової маніпуляції. Це літерний, культурно стабілізований символ, який функціонує в різних медіа, поєднуючи фонетичні, візуальні та наративні виміри. Його стійкість протягом понад століття ілюструє силу мінімальних графічних та орфографічних форм для передачі універсального людського досвіду, що робить його ключовим прикладом літер та символів як багатошарових семіотичних одиниць у літературі, коміксах та візуальному оповіданні.

3.4.2. Використання «AAAA» в літературі як емоційного символу

Ономатопея, утворення слів, що фонетично імітують звуки, які вони описують, відіграє значну роль у посиленні виразності мови. Одним із таких ономатопеїчних виразів є «AAAA», який зазвичай використовується для позначення криків страху, здивування або сильних емоцій. Ця робота досліджує використання «AAAA» в літературі та коміксах, розглядаючи його походження, застосування та вплив на оповідь.

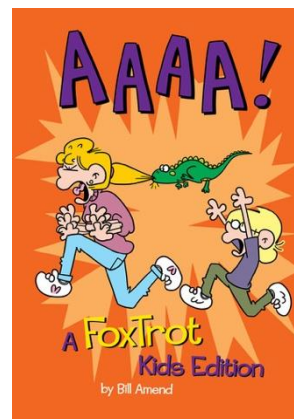
Використання «AAAA» як ономатопеїчного представлення крику можна простежити до ранніх коміксів та графічних романів. У цих середовищах перебільшені вирази часто використовувалися для яскравої передачі емоцій персонажів. Наприклад, у телесеріалі «Бетмен» 1960-х років ономатопеїчні слова в стилі коміксів, такі як «БАХ!» та «ПОУ!», були помітними під час сцен дії. Хоча «AAA» не було стандартним включенням, практика

використання стилізованого тексту для зображення звуків проклала шлях для його пізнішого прийняття для позначення криків страху або здивування.

У літературі «АААА» часто використовується для зображення реакції персонажа на раптовий страх або шок. Повторення літери «А» подовжує звук, підкреслюючи інтенсивність крику. Наприклад, у фільмах жахів персонаж може вигукнути: «АААА! Що це за шум?», щоб передати раптовий жах. Цей прийом дозволяє читачам чітко уявити реакцію персонажа, посилюючи захопливе враження від оповіді.

Комікси, завдяки своїй візуальній природі, особливо ефективно використовують «АААА» для позначення криків. Стилізовані шрифти – часто жирні, зубчасті або збільшені – у поєднанні з візуальним контекстом сцени підсилюють емоційний ефект. Наприклад, у коміксах про супергероїв раптовий напад лиходія може супроводжуватися криком головного героя «АААА!», що одразу передає страх і терміновість. У дитячих коміксах або анімованих графічних романах персонажі можуть кричати «АААА!» у відповідь на комедійні несподіванки, такі як посковзнення на банановій шкірці або зустріч із примарною фігурою, використовуючи ті самі літери, щоб викликати як гумор, так і хвилювання. Навіть у веб-коміксах або манзі «АААА» часто використовується в перебільшених або видовжених формах («ААААА!») для позначення тривалих криків або екстремальних емоційних реакцій, демонструючи його гнучкість як семіотичного засобу.

Крім того, в літературі іноді «АААА» використовується більш експериментально. Наприклад, у романах, які поєднують текстові та візуальні елементи, повторювані літери можуть з'являтися на сторінці діагональними або хвилястими візерунками, щоб відобразити звук і

рух крику, посилюючи візуальну та наративну інтеграцію. У серійних графічних романах «АААА» часто повторюється в кількох томах, щоб послідовно відзначати реакції персонажів, створюючи впізнаваний патерн для читачів та встановлюючи інтертекстуальну безперервність у серії [12].

З теоретичної точки зору, «АААА» ілюструє кілька концепцій, обговорених у ваших розділах 1 та 2. Подібно до власних імен в ономастиці (1.2–1.3), повторювані літери можуть служити семіотичними мітками для емоційних станів, функціонуючи як символічні представлення, що несуть як референційне, так і конотативне значення. Вибір літер, їх повторення та візуальне стилізування підкреслюють маніпулятивний потенціал графічних технік (2.3), показуючи, як автори та художники можуть спрямовувати сприйняття читача та емоційну реакцію за допомогою типографських та орфографічних варіацій.

Більше того, повторювана «А» демонструє використання графемних та алогографічних стратегій (2.2). Так само, як графеми та алограми сприяють візуальному та семантичному багатству літературних текстів, розширена послідовність голосних у «АААА» поєднує фонетичну імітацію з візуальним акцентом, створюючи багатошаровий семіотичний ефект. Це узгоджується з семіотичною теорією та візуальним моделюванням (2.5), оскільки символ кодує інтенсивність, тривалість та емоційний резонанс у компактній, легко впізнаваній формі.

Крім того, у серіалізованих коміксах та графічних романах повторення «АААА» в кількох книгах або випусках функціонує подібно до графічних алюзій в назвах (2.6). Читачі, знайомі із серією, одразу розпізнають подовжену голосну як крик або реакцію, створюючи безперервність та інтертекстуальне впізнавання. Це ілюструє, як символи на основі літер

можуть набувати культурної та семіотичної стабільності, підсилюючи своє значення в рамках серії або в різних медіа.

Нарешті, подібно до «ZZZ» у розділі 3.4.1, «AAAA» виходить за межі свого буквального фонетичного представлення, щоб передати ширше наративне та емоційне значення. Він може вказувати на вразливість, терміновість або драматичну напругу, слугуючи як наративним сигналом, так і візуально-емоційним сигналом. Його застосування в літературі, коміксах та ілюстрованих романах демонструє універсальність літер та типографських маніпуляцій як засобу підвищення залученості читача та творення сенсу.

Загалом, використання «AAAA» як емоційного символу ілюструє, як орфографічні, типографічні та семіотичні стратегії поєднуються для створення значення. Завдяки повторенню, стилізації та позиціонуванню, самі літери стають багатошаровими семіотичними одиницями, здатними передавати складні емоційні стани. Це підкріплює теоретичну основу, викладену в розділах 1 та 2: літери та ономатопойчні послідовності – це не просто лінгвістичні інструменти, а активні, візуально маніпульовані знаки, які сприяють наративному, емоційному та інтертекстуальному вимірам. У серіалізованих творах «AAAA» функціонує як повторюваний семіотичний маркер, подібно до повторюваних власних імен або графічних символів, встановлюючи зв'язність та впізнаваність у всій серії.

3.4.3. Використання «BANG!, BOOM!, POW!, CRASH!, SMASH!, KAPOW!, and WHAM!» в коміксах як емоційного символу

Ономатопея слугує ключовим семіотичним та наративним засобом у літературі та візуальному оповіданні, дозволяючи авторам та ілюстраторам передавати звуки, дії та емоційну інтенсивність за допомогою літер. Серед найпоширеніших типів ономатопеї у візуальних медіа є звуки дії та удару, які підкреслюють раптові фізичні події, виділяють драматичні моменти та посилюють захопливість тексту. Ці звуки, такі як BANG!, BOOM!, POW!, CRASH!, SMASH!, KAPOW!, and WHAM!, широко використовуються в коміксах про супергероїв, графічних романах та ілюстрованій літературі.

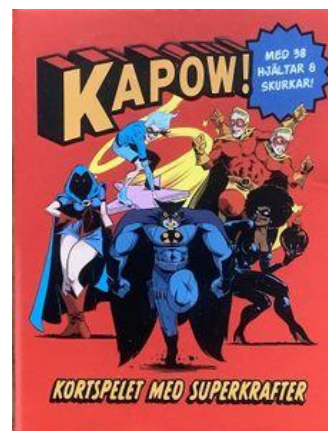

Їхня ефективність полягає не лише у фонетичній імітації, але й у візуальній презентації, яка поєднує типографіку, колір та розміщення для спрямування сприйняття читача та емоційної реакції.

BANG!, BOOM!, POW!, CRASH!— це архетипні зображення раптової дії або насильницького удару. Ці ономатопеїчні вирази особливо помітні в коміксах про супергероїв. Наприклад, у фільмі «Бетмен: Повернення Темного лицаря» (1986) Френка Міллера в сценах бою часто використовуються «BANG!» та «POW!». нерівними, жирними літерами, що зображують удари кулаками, стрілянину або вибухи. У помітній послідовності, де Бетмен протистоїть групі озброєних злочинців, над звуком стрілянини з'являється напис «BANG!», що одразу сигналізує про небезпеку та привертає увагу читача до драматичної напруги сцени. Аналогічно, у серії фільмів Marvel про Людину-павука вибухові удари представлені як «BOOM!» та «CRASH!» під час битв із Зеленим Гобліном або Доктором Восьминогом. Ці ономатопеїчні сигнали дозволяють читачам сприймати дію майже слухово, одночасно обробляючи

візуальну динаміку панелі, поєднуючи фонетичну та візуальну семіотику в єдине ціле.

Інші звуки ударів, такі як SMASH!, KAPOW! та WHAM!, часто з'являються в послідовностях, що підкреслюють перебільшене або комічне насильство, особливо у фарсових або кульмінаційних моментах. У телесеріалі «Бетмен» 1960-х років, який переніс коміксну естетику на екран, бойові сцени супроводжуються великими, барвистими літерами, що вимовляють на екрані «KAPOW!» або «WHAM!», перетворюючи звичайні удари кулаками на високо стилізовані, драматичні події. Ці вирази функціонують семіотично як маркери підвищеної реальності; вони перебільшують фізичну дію, щоб вказати на інтенсивність, шок або комедійний ефект. Більше того, у сучасних коміксах, таких як «Дедпул» від Marvel, «SMASH!» часто акцентує моменти руйнування або розбиття предметів, підкреслюючи причинно-наслідкові послідовності, що підсилюють безперервність наративу.

З теоретичної точки зору, ці звукоподражаючі ударні звуки ілюструють принципи, обговорені в розділах 2.2–2.3. Самі літери функціонують як графемічні та алографічні знаки, тоді як жирна, зубчаста або кольорова типографіка являє собою навмисну маніпулятивну стратегію для привернення уваги та викликання емоційної реакції. Поєднання звукової імітації, дизайну літер та розміщення панелей демонструє, що оноματοпоїчні вирази є не просто декоративними; вони є семіотичними інструментами, здатними сигналізувати про інтенсивність наративу, часову динаміку та афективні стани. Крім того, вони часто служать графічними алюзіями (2.6) на повторювані мотиви: наприклад, «POW!» та «BANG!» у коміксах про

супергероїв одразу викликають традицію дії в коміксах, пов'язуючи сучасні твори з історичними візуальними умовностями.

Розміщення та візуальна форма цих звуків також відображають семіотичну теорію та візуальне моделювання (2.5). Літери можуть перекривати персонажів, слідувати траєкторіям руху або з'являтися в перспективі, щоб імітувати напрямок, швидкість чи масштаб дії. Наприклад, у коміксах «Месники» (Marvel Comics) слово «BOOM!», що представляє вибух, часто зображується великими, радіально розходяться літерами, що виходять за межі панелі, візуально моделюючи як обсяг, так і інтенсивність. Такий підхід посилює ефект занурення для читача та узгоджується із семіотичними принципами означення, де форма та зміст нероздільні у створенні сенсу.

Крім того, ці ономатопеїчні підказки демонструють інтертекстуальне розпізнавання. Читачі, знайомі з умовностями коміксів про супергероїв або графічних романів, орієнтованих на дії, миттєво розпізнають функцію «BANG!» або «KAPOW!», навіть коли вона контекстуально мінімальна. Це розпізнавання відображає інтертекстуальний потенціал власних імен або повторюваних символів у літературі (1.3, 2.6), показуючи, як семіотичні одиниці культурно стабілізуються в різних медіа та творах.

Підсумовуючи, ономатопеїчні звуки для позначення дії та впливу, такі як BANG!, BOOM!, POW!, CRASH!, SMASH!, KAPOW! та WHAM!, виконують подвійну функцію в коміксах та літературі. Фонетично вони імітують звуки насильства, руху або раптових подій, тоді як візуально вони виступають як маніпульована семіотична одиниця.

Висновки до третього розділу

У розділі 3 було продемонстровано, що алфавіт, окрім своєї фундаментальної лінгвістичної функції, функціонує як потужна культурна, емоційна та семіотична система, яка формує людське сприйняття, художнє вираження та наративне значення. Завдяки аналізу «Алфавіту людського серця» стало зрозуміло, що літери можна перетворити на метафори для внутрішніх станів, цінностей та психологічного досвіду. У цій роботі алфавіт стає символічною картою емоційного світу, показуючи, як лінгвістичні знаки набувають терапевтичної та філософської глибини.

Дослідження «Міста алфавіту» додатково проілюструвало, що літери можуть набувати просторових, архітектурних та соціокультурних характеристик. У таких інтерпретаціях алфавіт функціонує не лише як комунікативний інструмент, а й як концептуальна основа для побудови уявних світів, де кожна літера несе окрему наративну функцію та сприяє загальній алегорії.

Вивчення серії «Алфавіт» Х'ю (Сью) Графтон підтвердило, що алфавіт може служити організуючим літературним принципом. У цьому контексті кримінальної літератури літери виступають структурними елементами, що обрамляють сюжетну лінію, створюють очікування читача та впроваджують тематичну зв'язність у кількох романах. Тут алфавіт стає навігаційною системою для розвитку оповіді та жанрових умовностей.

Аналіз графічних зображень у коміксах показав, що літери мають сильну візуальну та афективну силу. Типографіка у візуальному сторітеллінгу - її розмір, колір, форма та динамічне розташування - створює емоційну інтенсивність та підтримує оповідь без потреби в описовому тексті. Конкретні звуко-символічні групи літер, такі як «ZZZ», «AAAA», або культові ономапоєї коміксів, такі як «BANG!», «BOOM!», «POW!»,

«CRASH!», «SMASH!», «KAPOW!», «WHAM!», показують, що літери можуть безпосередньо передавати фізичні відчуття, емоційні реакції та слухові ефекти. Ці послідовності діють як семіотичні мости між письмовою мовою та втіленим досвідом.

Загалом, матеріали, розглянуті в розділі 3, демонструють, що алфавіт - це не нейтральна система знаків, а динамічне культурне явище з багатим експресивним, емоційним та символічним потенціалом. Незалежно від того, чи використовуються вони для побудови гуманістичних роздумів, організації літературних творів чи посилення візуальних наративів, літери служать гнучкими одиницями значення, що виходять за межі своїх основних фонетичних ролей. Ця багатовимірна природа алфавітних символів підтверджує їхню центральну роль у формуванні художніх, когнітивних та комунікативних практик у різних видах літератури та медіа.

РОЗДІЛ 4. ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА АНАЛІЗУ ОМОНІМІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

Цей розділ пропонує повністю практичний підхід до викладання омонімів у художніх текстах, з акцентом на вправах, робочих аркушах та завданнях, що розвивають здатність учнів виявляти, аналізувати та творчо використовувати омоніми. Заняття зосереджені на взаємодії лексичних, графічних, типографічних та семіотичних елементів, надаючи учням практичний досвід роботи з багатошаровою природою слів у літературі та ілюстрованих текстах.

Омоніми досліджуються не лише як лексичні одиниці, а й як семіотичні знаки, значення яких може залежати від візуального представлення, типографіки, макету та пунктуації. Вправи розроблені для інтеграції цих шарів, допомагаючи учням зрозуміти, як автори та ілюстратори використовують візуальні маніпуляції для сигналізації про неоднозначність, підкреслення значення або створення символічних ефектів.

4.1. Підготовлені вправи та завдання для навчання та аналізу явищ у художніх текстах

Кожне завдання інтегрує графічні маніпулятивні техніки, такі як жирний шрифт, курсив, використання великих літер, інтервали, повторення та макет, для виділення омонімів у контексті.

1. Аналіз омонімів у контексті

- Ключові слова: *bow, lead*
- Уривок для аналізу: *"She took a bow as the audience applauded, while the archer's bow rested on the table."*
- Завдання: підкресліть омоніми, визначте значення кожного слова в контексті, обговоріть, як структура речення та навколишні слова допомагають розрізняти значення.

- Результат навчання: учні точно інтерпретують омоніми, інтегруючи лексичні та контекстуальні підказки.

2. Знайдіть омонімічні назви

- Концепція: функції власних назв; імена як семіотичні знаки
- Уривок для аналізу: *“When Hope entered the room, everyone smiled. But Hope (the ship) was already sinking in the storm.”*
- Завдання: підкресліть власне ім'я Надія, поясніть його два значення: людина, корабель (метафоричне чи буквальне), визначте, які контекстуальні підказки допомагають вам розрізнити, обговоріть, чому автори іноді дають омонімічні назви персонажам або предметам (символіка, іронія, емоційний ефект).
- Результат навчання: учні дізнаються, що імена можуть мати кілька значень і виконувати семіотичну функцію.

3. Графічна маніпуляція власним ім'ям

- Концепція: орфографічні та типографічні прийоми
- Уривок (незакінчене ім'я, яке змінюється): *“The villain’s name appeared on the screen: DARK, then shifted to D A R K, then to DARK?!”*
- Завдання: поясніть, як змінюється значення або емоційний тон, коли пишеться ім'я:
 - DARK
 - D A R K (пробіл)
 - DARK?! (пунктуація)
 - Перепишіть ім'я персонажа з будь-якої історії, використовуючи три різні типографічні стилі, щоб показати різні ставлення або емоційні реакції.

- Результат навчання: розуміння того, як пробіли, пунктуація та типографіка змінюють значення.

4. Семіотичні ролі літер

- Концепція: літери як семіотичні одиниці; алограми
- Уривки:
 - *“The hero, named O, always spoke in circles.”*
 - *“The villain I stood straight and rigid.”*
- Завдання: визначте, як форма літер О та Я сприяє характеристичності. Виберіть будь-яку літеру та перетворіть її на персонажа, особистість якого відповідає його візуальній формі. Напишіть опис свого персонажа з 3–4 речень.
- Результат навчання: учні пов'язують графеми із символічним значенням.

5. Омонімічні імена з емоційною типографією

- Концепція: візуальне моделювання; типографська емоція
- Створіть персонажа на ім'я Will (його ім'я), якого постійно плутають з will (майбутнє/воля).
- Уривок для аналізу: *“WILL refused to give up, though he knew his own will was weakening.”*
- Завдання: підкресліть омоніми. Поясніть, як написання з великої літери відрізняє власне ім'я від загального. Перепишіть речення так, щоб різниця стала ще чіткішою, використовуючи жирний шрифт, курсив або літери з інтервалами.
- Результат навчання: Розрізнення імен від слів за допомогою візуальних підказок.

6. Ономастичні графічні загадки

- Концепція: графічна маніпуляція + семантичні мережі
- Приклади загадок:
 - ROSE: Ім'я дівчини, м'я квітки
 - MARCH: прізвище людини, місяць, дієслово (йти строем)
- Завдання: учні обирають один із наведених вище варіантів та творять тригіллясту семантичну карту. Додають графічне представлення (наприклад, жирний шрифт для імені, курсив для квітки, великі літери для місяця). Також їм потрібно написати мікроісторію з 2 речень, використовуючи всі три значення.
- Результат навчання: побудова семантичних мереж навколо омонімічних імен.

7. Картографічна вправа «Місто алфавіту» (на основі розділу 3.2)

- Уривок: *“At the center stood the tower of T, with long straight lines like roads.”*
- Завдання: поясніть, як назва місця (Вежа Т) пов'язана з графічною формою літери. Намалуйте свій власний «район», названий на честь літери (наприклад, O-Valley (долина), S-Serpent Street (змійна вулиця). Опишіть, як назва та форма створюють семіотичне значення.

8. Звукові ефекти як семіотичні одиниці (на основі розділу 3.4: ZZZ, AAAA, BOOM, POW)

- Уривок:

The hero fell asleep: ZZZ rose above his head.

She screamed: AAAA! echoed through the room.

The door slammed: BANG!

- Завдання: Визначити, що символізує кожен звук. Переписати одну сцену, використовуючи різну типографіку:

- ZZZ - zzz - Z Z Z
- AAAA! - aAaA!
- BOOM - B O O O M

Опишіть, як зміна типографіки змінює значення (тихо / гучно / емоційно / комічно).

Результат навчання: розуміння літер, ономатопеї та звукових символів як візуальних одиниць.

4.2. План уроку з викладання лінгвістичних явищ у художніх текстах (10 клас)

45-хвилинний план уроку (10 клас)

Тема: ономастикон художнього тексту: методи графічної маніпуляції та моделювання омонімів

Рівень: 10 клас (15–16 років)

Ціль уроку: учні досліджують, як омоніми, власні назви та графічні/типографічні маніпуляції функціонують як семіотичні засоби в художніх текстах та візуальних наративах.

Цілі уроку: до кінця уроку учні 10 класу зможуть:

- Визначати омоніми та омонімічні власні назви в коротких літературних уривках.
- Проаналізувати, як типографіка (жирний шрифт, інтервали, пунктуація, всі великі літери) змінює тон, значення чи емоційний резонанс.
- Пояснити, як графічні звукові символи (ZZZ, AAAA, BOOM) функціонують як семіотичні знаки.
- Створювати короткі тексти, використовуючи омоніми та стратегії візуальної маніпуляції.

План уроку (45 хвилин)

1. Розминка: семіотична гра-вгадка (5 хвилин)

Вчитель показує на екрані:

ZZZ - AAAA - BANG! - POW - SMASH!

Відповіді учнів:

Що представляє кожен з них?

Як зрозуміти значення навіть без контексту?

Це «слова» чи «знаки»? Чому?

Мета: ознайомлення з семіотичним мисленням та графічною символікою.

2. Міні-лекція: омоніми та графічні маніпуляції (5 хвилин)

Короткий опис для 10 класу: омоніми - це слова з однаковою формою, але різними значеннями (лексична неоднозначність). Власні назви також можуть функціонувати як омонімічні знаки ("Hore", "March", "Will"). Типографіка (жирний шрифт, курсив, пробіл, пунктуація) змінює значення та тон. Графічні звукові слова (ономатопейні або символічні) функціонують як семіотичні маркери в літературі та коміксах

3. Вправа 1 - аналітична інтерпретація омонімів (10 хвилин)

Уривок: "She took a bow as the audience applauded, while the archer's bow rested on the table."

Завдання для учнів: визначити омонім «bow», пояснити обидва значення. Визначити граматичні підказки (артиклі, дієслова), що уточнюють інтерпретацію. Запропонувати, як ілюстратор міг би візуально розрізнити два значення (курсив, інтервали, жирні значки, зміни макета).

Очікуваний аналіз для 10 класу (примітки вчителя):

"Take a bow" = verb phrase meaning to bend forward.

"A bow" = noun referring to a weapon.

Учні повинні продемонструвати розуміння контекстуальної семантики та синтаксичних підказок.

4. Вправа 2 - типографічні маніпуляції з іменами (10 хвилин)

Уривок: “The villain’s name appeared on the screen: DARK, then shifted to D A R K, then to DARK?!”

Завдання: учні аналізують, як типографіка змінює значення:

DARK - нейтральна мітка

D A R K - уповільнений темп, «викладено», драматична напруга

DARK?! - шок, іронія, неоднозначність

Творче завдання: учні вибирають власне ім'я з будь-якого відомого тексту (наприклад, Alice, Hector, Luna, Will) і переписують його трьома різними типографічними маніпуляціями, щоб виразити:

- Напругу
- Страх
- Іронію

Приклад, що очікується з 10 класу:

LUNA - L U N A (загадкова) - LUNA?! (шок) - luna (мінімізована, крихка)

5. Вправа 3 - Звукові ефекти як семіотичні одиниці (10 хвилин)

Уривок: The hero fell asleep: ZZZ rose above his head.

She screamed: AAAA! echoed through the room.

The door slammed: BANG!

Завдання: визначте семантичну функцію кожного графічного звука:

ZZZ - сон, монотонність

AAAA - горе, страх, біль

BAH - раптовий удар

Поясніть, чому автори надають перевагу графічним символам над описами («Він був сонним», «Вона кричала»).

Учні створюють одне оригінальне речення, використовуючи графічний звук, і пояснюють, як воно змінює тон.

Приклад відповіді (рівень 10 класу):

“BOOM! The realization hit him harder than the storm outside.” - Учні повинні звернути увагу, що BOOM додає семантичної інтенсивності та емоційної безпосередності.

6. Творче завдання: міні-семіотичний текст (4 хвилини)

Учні створюють 2–3 зв’язані речення, які повинні містити: один омонім, одне маніпульоване власне ім’я, один графічний звуковий символ, принаймні один типографський прийом

Приклад: “WILL tried to stay calm, but his will to continue was fading. Suddenly - BANG! - the lights flickered.

‘W I L L...?’ whispered a voice in the dark.”

7. Рефлексія та питання (1 хвилина)

Швидка усна рефлексія: який візуальний прийом найбільше змінив значення: інтервали, пунктуація чи вживання великої літери?

Учні відповідають одним реченням, йдучи.

Висновки до четвертого розділу

У розділі 4 було продемонстровано, що практичні методи є важливими для викладання та аналізу омонімів та інших лінгвістичних явищ у художніх текстах. Підготовлені вправи та завдання надають учням можливості визначати омоніми, аналізувати власні назви та досліджувати способи, якими контекст, типографіка, пунктуація та візуальна презентація можуть впливати на значення. План уроку для 10-го класу ілюструє, як ці вправи можна ефективно впроваджувати в класі, поєднуючи аналітичні, семіотичні та творчі підходи.

Залучаючи лексичні, типографічні та графічні маніпуляції, учні розвивають інтерпретаційні навички та глибше розуміють, як автори та ілюстратори створюють неоднозначність, акценти та символічне значення. У розділі показано, що вивчення омонімів та імен не обмежується розпізнаванням слів окремо; воно радше передбачає розуміння взаємодії між мовою, візуальною формою та семіотичними сигналами.

Загалом, цей розділ підтверджує, що інтеграція практичних вправ зі структурованим плануванням уроку дозволяє учням активно досліджувати багатопланову природу художніх текстів. Це надає учням інструменти для аналізу та творчого застосування лінгвістичних явищ, розвиваючи як критичне мислення, так і виразні здібності, а також створює міцну основу для подальшого вивчення візуальних та семіотичних стратегій у літературній освіті.

ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що омоніми та власні назви в художніх текстах функціонують як складні семіотичні одиниці, несучи семантичне,

стилістичне та символічне значення. Дослідження підтвердило, що графічні, орфографічні та типографські маніпуляції дозволяють авторам створювати багатозначність, гру слів, емоційний акцент та естетичну глибину, посилюючи інтерпретаційний досвід читача.

Аналіз літературних прикладів, включаючи ілюстровані тексти та комікси, показав, що звуко-символічні знаки (ZZZ, AAAA, BANG!) та візуальна маніпуляція літерами є невід'ємною частиною передачі значення поза лексичним рівнем. Ці методи демонструють, що розуміння літератури вимагає уваги не лише до самих слів, але й до їх візуальної та семіотичної презентації.

Практична складова, що включала підготовлені вправи та план уроку для 10-го класу, показала, що систематичне вивчення омонімів та графічних маніпуляцій розвиває аналітичні, творчі та інтерпретаційні навички учнів. Експериментуючи з типографікою, макетом та візуальними підказками, учні отримують розуміння того, як мова та візуальна форма взаємодіють, щоб передати багатозначні значення.

Загалом, дослідження підтверджує, що інтеграція теоретичних, семіотичних та практичних підходів забезпечує комплексну основу для аналізу та викладання лінгвістичних явищ у літературі. Воно демонструє, що власні імена та омоніми є потужними інструментами для формування сприйняття читача, збагачення складності наративу та розвитку як критичних, так і творчих компетенцій у учнів. Результати дослідження роблять внесок у літературну теорію, семіотичний аналіз та освітню практику, забезпечуючи основу для подальшого дослідження візуальних та лінгвістичних стратегій у навчанні та літературній інтерпретації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Algarín, M. *Introduction to Alphabet City*. University of California Press, 1992.
2. Biddle, G. *Alphabet City*. University of California Press, 1992.

3. Bonadrenko, I., & Kvasha, T. «Лінгвофілософський аспект семантики антропонімів».
4. Boer, R. Textualized Sound in Frank Miller's *Sin City* and *Batman*, 2018.
5. Bringhurst, R. *The Elements of Typographic Style*. Hartley & Marks, 2004.
6. Cambridge Dictionary. *Onomastics*.
URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/onomastics>
7. Cambridge Dictionary. *Grapheme*.
URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/grapheme>
8. Chornous, O. «Антропоніми як основні складові онімічної системи». *Нотатки з української лінгвістики*.
9. Coates, R. «Proper Names in Literature.» *Names: A Journal of Onomastics*, 2006.
10. Cummings, E. E. *Complete Poems 1904–1962*. Harcourt Brace, 1991.
11. DeForest, T. Onomatopoeia in Comics and Advertising, 2001.
12. Dirks, R. *The Katzenjammer Kids* (1903).
13. Eco, U. *The Role of the Reader*. Indiana University Press, 1979.
14. Grafton, S. *A Is for Alibi*. Henry Holt and Company, 1982.
15. Grafton, S. *B Is for Burglar*. Henry Holt and Company, 1985.
16. Grafton, S. *C Is for Corpse*. Henry Holt and Company, 1986.
17. Guy Downes. *Learning the Alphabet of the Human Heart*.
URL: <https://www.guydownes.com/2011/10/learning-the-alphabet-of-the-human-heart/>
18. Hachette UK. *The Alphabet of the Human Heart*.
URL: <https://www.hachette.co.uk/titles/matthew-johnstone-2/the-alphabet-of-the-human-heart/9781849014496/>
19. Hayles, N. K. *Electronic Literature: New Horizons for the Literary*. University of Notre Dame Press, 2008.

20. Johnstone, M., & Kerr, J. *The Alphabet of the Human Heart: The A to Zen of Life*. Robinson, 2012.
21. Joyce, J. *Ulysses*. Shakespeare and Company, 1922.
22. Miller, C. *Emily Dickinson: A Poet's Grammar*. Harvard University Press, 1987.
23. Mikhailovska, A., & Chesnokova, G. «Власні імена в англійській літературі». *Південний архів: Філологічні науки*.
24. New York Photobooks. *Geoffrey Biddle – Alphabet City*.
URL: <https://newyorkphotobooks.com/2017/11/07/geoffrey-biddle-alphabet-city/>
25. New York Public Library. *Geoffrey Biddle Alphabet City papers*.
URL: <https://archives.nypl.org/mss/23870>
26. Onoma 53: *Introduction*. Onoma Journal, 2020.
URL: <https://onomajournal.org/wp-content/uploads/2020/02/Onoma-53-1.0.-Introduction-final.pdf>
27. Parkes, M. B. *Pause and Effect: An Introduction to the History of Punctuation in the West*. University of California Press, 1992.
28. PlushBeds Blog. *How Did the Letters ZZZ Become Synonymous with Sleep and Snoring?* URL: <https://plushbeds.com/blogs/blog/how-did-the-letters-zzz-become-synonymous-with-sleep-and-snoring>
29. Romanek, T. *Zzz: The Most Interesting Book You'll Ever Read About Sleep*. Amazon, 2002.
30. Smart Blogger. *350+ Onomatopoeia Examples for Writers*. 2024. URL: <https://smartblogger.com/onomatopoeia-examples/>
31. Supersummary. *Symbols and Motifs in A Is for Alibi*.
URL: <https://www.supersummary.com/a-is-for-alibi/symbols-and-motifs/>

32. Terry Pratchett. *The Wee Free Men* (Illustrations with ZZZ).
TerryPratchett.com
33. Thomas, N. M. «Антропонімікон Києво-Могилянської академії: семантичний аспект». *Львівський філологічний журнал*.
34. Translated with DeepL.com (free version). URL: <https://www.deepl.com>
35. Wallace, J. *Latin Alphabet from Clackson 2013: Companion to the Latin Language*. University of Vermont.
URL: <https://www.uvm.edu/~jbailly/courses/LundquistLatinHistoryPrehistory/Wallace%20Latin%20alphabet%20from%20Clackson%202013%20Companion%20to%20the%20Latin%20Language-2.pdf>
36. Wellsouth. *Book Review: The Alphabet of the Human Heart*. URL: <https://wellsouth.nz/your-health/mental-health-and-wellbeing/books-on-prescription/podcasts/resource/book-review-the-alphabet-of-the-human-heart>
37. Wikipedia. *Hyphen*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hyphen>
38. Wikipedia. *Writing: The Story of Alphabets and Scripts*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Writing%3A_The_Story_of_Alphabets_and_Scripts
39. Woolf, V. *Mrs Dalloway*. Hogarth Press, 1925.
40. YourDictionary. *English Punctuation Marks*. URL: <https://www.yourdictionary.com/articles/english-punctuation-marks>

Додаток А.

АНАЛІТИЧНИЙ ОПИС ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО УРОКУ ТА
МЕТОДИЧНІ КОМЕНТАРІ

АНАЛІТИЧНИЙ ОПИС РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕНОГО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО УРОКУ

Проведений урок з теми «Ономастикон художнього тексту: методи графічної маніпуляції та моделювання омонімів» показав високу активність і зацікавленість учнів 10 класу. Використання графічних і звукових символів, типографічних прийомів та аналіз омонімів спонукало старшокласників до критичного мислення та творчої діяльності. Учні швидко розпізнавали графічні звукові символи (ZZZ, AAAA, BANG) та інтуїтивно визначали їхню семантичну функцію навіть без контексту, що свідчить про сформовану мультимодальну грамотність.

Аналіз омонімів показав, що більшість учнів змогла правильно визначити значення слова на основі граматичних підказок і контексту. Учні активно шукали ключові маркери, такі як артиклі та дієслова, для уточнення значень, що засвідчило сформованість навичок аналітичного читання. Завдання на власні назви та типографічні маніпуляції виявили високий рівень креативності: учні легко переносили зміни шрифту, інтервалів і пунктуації на інтерпретацію персонажів, створюючи напругу, іронію чи драматичний ефект.

Творче завдання, яке передбачало створення короткого тексту з омонімом, графічним звуковим символом та типографічною маніпуляцією, виявилось для учнів складнішим, ніж аналітичні вправи, проте вони із задоволенням його виконували. Більшість учнів намагалася відтворити стиль коміксів або сучасних медіа-текстів, що засвідчує вміння адаптувати отримані знання до творчого письма. Учням особливо сподобалося застосовувати різні типографічні прийоми та графічні звукові ефекти для створення емоційного

впливу, а також спільна робота над інтерпретацією тексту, що сприяло взаємному обміну ідеями та активному обговоренню.

Методичний коментар

Урок побудований на інтеграції лінгвістичного аналізу та семіотичних підходів, що дозволяє поєднувати аналітичну та творчу діяльність. Такий формат добре підходить для старшокласників, оскільки відповідає їхньому цифровому та медійному досвіду. Розминка сприяла швидкому включенню у тему, а міні-лекція забезпечила базові теоретичні знання без перевантаження термінами.

Аналітичні вправи, що поступово ускладнювалися, дозволяли учням спочатку відпрацювати базові навички розпізнавання омонімів, а потім застосувати знання у більш складних контекстах, пов'язаних із графічними та типографічними маніпуляціями. Творче завдання стимулювало учнів до експериментування з формою та змістом, розвивало критичне мислення та навички аргументації, оскільки кожна зміна графічного оформлення впливала на емоційне сприйняття тексту.

Варто зазначити, що у стандартне планування шкільного курсу інтегрувати подібні уроки складно через наявність підручників та визначених тем, за якими учні проходять програму. Проте такий урок можна проводити як додатковий або як практичну інтеграцію у вже вивчені теми. Наприклад, при вивченні текстів підручника про опис персонажів, художні деталі чи діалогові сцени, можна аналізувати омоніми, власні назви та графічні прийоми, що вже є в текстах. Учні можуть досліджувати, як автори використовують типографіку, інтервали, пунктуацію або графічні звуки для створення емоційного ефекту, і навіть створювати власні міні-тексти за мотивами вивчених матеріалів. Це дозволяє поєднати навчальну програму з

розвитком творчого мислення та семіотичної компетентності без додаткового навантаження на базовий план.

Таблиця спостережень за діяльністю учнів

Етап уроку	Вид діяльності учнів	Рівень активності	Типові відповіді	Коментар учителя
Розминка	Усне тлумачення графічних символів	Високий	ZZZ – сон, BANG – вибух, AAAA – крик	Учні швидко реагували, проявили зацікавленість
Омоніми	Аналіз bow	Середній–високий	Розрізняли значення за контекстом	Учні активно шукали граматичні підказки
Власні назви	DARK – D A R K – DARK?!	Високий	Інтерпретація напруги, шоку, іронії	Легко переносили графіку на зміст
Графічні звуки	Аналіз ZZZ, AAAA, BANG	Високий	Підкреслювали емоційну функцію	Високий рівень візуальної грамотності
Творче письмо	Створення міні-семіотичного тексту	Середній–високий	Використання омонімів, графіки, типографіки	Учні із задоволенням виконували складніше завдання, частина відтворювала стиль коміксів

Таблиця 1

Висновки

Проведений експериментальний урок підтвердив ефективність використання омонімів, типографічних і графічних маніпуляцій для розвитку критичного та творчого мислення старшокласників. Учні продемонстрували високу зацікавленість, активність та готовність до експериментів у творчому

письмі. Завдання різного рівня складності дозволили оцінити і аналітичні, і креативні компетенції учнів.

Особливо позитивним було те, що учням сподобалося поєднання аналізу та творчості, вони проявляли ініціативу у виборі власних прикладів і способів графічної маніпуляції. Методика семіотичного аналізу з використанням омонімів та графічних прийомів сприяє глибшому розумінню художніх текстів, формує навички роботи з неоднозначністю та розвиває емоційно-виразну письмову компетентність. Додатково, уроки такого типу можуть бути інтегровані у шкільну програму як додаткові або як практична робота в рамках тем підручника, що підвищує їхню застосовність у реальному навчальному процесі.

Анотація

У цій роботі я провела комплексне дослідження ономастикону в художніх текстах, зосереджуючись на графічних маніпулятивних методах, що використовуються для моделювання омонімів. Обґрунтовано методологічні підходи до аналізу та викладання цих явищ у середній школі. Поєднання лінгвістичного, семіотичного та літературного аналізу з

практичними рекомендаціями має на меті покращити здатність учнів сприймати та інтерпретувати багатошарові значення імен та омонімів у літературі.

Актуальність дослідження полягає в його міждисциплінарному характері, що поєднує лінгвістику, семіотику та літературознавство. Я дослідила, що власні імена та омоніми функціонують не лише як лексичні одиниці, а й як семіотичні знаки, здатні нести семантичне, стилістичне та символічне значення. Графічні та типографічні маніпуляції, такі як використання великих літер, інтервали, пунктуація та візуальна сегментація, виділяються як інструменти, які автори використовують для створення неоднозначності, підкреслення значення або збагачення наративних та естетичних ефектів.

Метою роботи був аналіз методів, за допомогою яких автори маніпулюють власними іменами та омонімами для створення багатошарового значення, та надання практичних стратегій викладання цих явищ у класі. Для досягнення цієї мети дослідження я: 1) визначила поняття художнього тексту, ономастики та омонімії; 2) класифікувала та описало методи графічної маніпуляції, що породжують омоніми; 3) проаналізувала приклади омонімічних імен у вибраних літературних творах; 4) оцінила вплив цих методів на текстове значення та сприйняття читачем; 5) розробила вправи та план уроку для учнів середньої школи для практичного дослідження цих явищ.

Методологія поєднує семіотичні, лінгвістичні та літературні підходи, використовуючи описово-аналітичні, порівняльні та практичні педагогічні методи. Емпірична основа включає приклади з художніх текстів, ілюстрованих творів та навчальних матеріалів, апробованих у класі.

Наукова новизна дослідження полягає у поєднанні ономастики, омонімії та графічної маніпуляції, показуючи, як візуальні та орфографічні особливості імен створюють інтерпретаційну множинність у літературі. Теоретичне значення полягає в розширенні розуміння літературної ономастики шляхом інтеграції візуальних, типографічних та семіотичних факторів. Практичне значення демонструється за допомогою вправ та плану уроку, які дозволяють учням розвивати аналітичні, інтерпретаційні та творчі навички під час роботи з омонімами та іменами.

Результати дослідження підтверджують, що систематичний аналіз та практична робота з омонімами покращують розуміння учнями лінгвістичних та семіотичних механізмів у художніх текстах, сприяють критичному розумінню знань з практичними методами дослідження мови в літературі.

Abstract

In this work, I conducted a comprehensive study of onomasticon in literary texts, focusing on graphic manipulative methods used to model homonyms. Methodological approaches to the analysis and teaching of these phenomena in

secondary school are substantiated. The combination of linguistic, semiotic and literary analysis with practical recommendations aims to improve students' ability to perceive and interpret the multi-layered meanings of names and homonyms in literature.

The relevance of the study lies in its interdisciplinary nature, which combines linguistics, semiotics and literary studies. I investigated that proper names and homonyms function not only as lexical units, but also as semiotic signs capable of carrying semantic, stylistic and symbolic meaning. Graphic and typographic manipulations, such as capitalization, spacing, punctuation, and visual segmentation, are highlighted as tools that authors use to create ambiguity, emphasize meaning, or enrich narrative and aesthetic effects.

The aim of the paper was to analyze the methods by which authors manipulate proper names and homonyms to create multi-layered meaning, and to provide practical strategies for teaching these phenomena in the classroom. To achieve this research goal, I: 1) defined the concepts of literary text, onomastics, and homonymy; 2) classified and described the methods of graphic manipulation that generate homonyms; 3) analyzed examples of homonym names in selected literary works; 4) assessed the impact of these methods on textual meaning and reader perception; 5) developed exercises and a lesson plan for high school students to practically explore these phenomena.

The methodology combines semiotic, linguistic and literary approaches, using descriptive-analytical, comparative and practical pedagogical methods. The empirical basis includes examples from literary texts, illustrated works and educational materials tested in the classroom.

The scientific novelty of the study lies in the combination of onomastics, homonymy and graphic manipulation, showing how the visual and orthographic features of names create interpretive multiplicity in literature. The theoretical

significance lies in expanding the understanding of literary onomastics by integrating visual, typographic and semiotic factors. The practical significance is demonstrated through exercises and a lesson plan that allow students to develop analytical, interpretive and creative skills when working with homonyms and names.

The results of the study confirm that systematic analysis and practical work with homonyms improve students' understanding of linguistic and semiotic mechanisms in literary texts, contribute to critical understanding of knowledge with practical methods of studying language in literature.

Streszczenie

W niniejszej pracy przeprowadziłem kompleksowe badanie onomastykonu w tekstach literackich, koncentrując się na graficznych metodach manipulacji stosowanych do modelowania homonimów. Uzasadniono metodologiczne

podejścia do analizy i nauczania tych zjawisk w szkołach średnich. Połączenie analizy lingwistycznej, semiotycznej i literackiej z praktycznymi zaleceniami ma na celu poprawę umiejętności uczniów w zakresie postrzegania i interpretowania wielowarstwowych znaczeń nazw i homonimów w literaturze.

Istotność badania wynika z jego interdyscyplinarnego charakteru, łączącego lingwistykę, semiotykę i literaturoznawstwo. Zbadałem, że nazwy własne i homonimy funkcjonują nie tylko jako jednostki leksykalne, ale także jako znaki semiotyczne, zdolne do przenoszenia znaczenia semantycznego, stylistycznego i symbolicznego. Manipulacje graficzne i typograficzne, takie jak kapitalizacja, odstępy między wyrazami, interpunkcja i segmentacja wizualna, są podkreślane jako narzędzia, których autorzy używają do tworzenia wieloznaczności, podkreślania znaczenia lub wzbogacania efektów narracyjnych i estetycznych.

Celem pracy była analiza metod, za pomocą których autorzy manipulują nazwami własnymi i homonimami w celu tworzenia wielowarstwowego znaczenia, oraz przedstawienie praktycznych strategii nauczania tych zjawisk w klasie. Aby osiągnąć ten cel badawczy,: 1) zdefiniowałam pojęcia tekstu literackiego, onomastyki i homonimii; 2) sklasyfikowałam i opisałam metody manipulacji graficznej generujące homonimy; 3) przeanalizowałam przykłady nazw homonimicznych w wybranych dziełach literackich; 4) oceniłam wpływ tych metod na znaczenie tekstu i percepcję czytelnika; 5) opracowałam ćwiczenia i plan lekcji dla uczniów szkół średnich, aby umożliwić im praktyczne zgłębienie tych zjawisk.

Metodologia łączy podejścia semiotyczne, lingwistyczne i literackie, wykorzystując metody opisowo-analityczne, porównawcze i praktyczne metody pedagogiczne. Podstawę empiryczną stanowią przykłady z tekstów literackich, dzieł ilustrowanych oraz materiałów edukacyjnych testowanych w klasie.

Nowatorstwo naukowe badania polega na połączeniu onomastyki, homonimii i manipulacji graficznej, pokazując, jak wizualne i ortograficzne cechy nazw tworzą wielość interpretacyjną w literaturze. Znaczenie teoretyczne polega na poszerzeniu rozumienia onomastyki literackiej poprzez integrację czynników wizualnych, typograficznych i semiotycznych. Znaczenie praktyczne jest demonstrowane poprzez ćwiczenia i plan lekcji, które pozwalają uczniom rozwijać umiejętności analityczne, interpretacyjne i kreatywne w pracy z homonimami i nazwami.

Wyniki badania potwierdzają, że systematyczna analiza i praktyczna praca z homonimami poprawiają rozumienie przez uczniów mechanizmów językowych i semiotycznych w tekstach literackich, przyczyniając się do krytycznego rozumienia wiedzy dzięki praktycznym metodom badania języka w literaturze.